

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

IV. ÉVFOLYAM 16. SZÁM.

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1948 ÁPRILIS 15.
5708 NISZAN 6.

Nyilt levél Hamvas Endre csanádi püspök urhoz

Püspök Uram!

A Magyar Nemzet f. év április 7-i száma tudósítást közölt a Magyar Szentkereszt Egyesület IX-ik rendes közgyűléséről. A tudósítás keretében közölt idézethől láttuk, hogy Püspök úr a zsidósággal kapcsolatban a „testvér” megjelölést használta. Tudjuk jól, hogy ez a szó ezúttal nem üres frázis. Aranyfedezetét a Püspök úr nehéz időkben végrehajtott igaz emberi tettei biztosítják. Éppen ezért örömmel üdvözljük ezt a ritka megnyilatkozást, mert mitagadás, ebben a tekintetben közvéleményünk nincs túlságosan elkényeztetve. Nem csupán az ókorra gondolunk, amikor az istentelen, a hitetlen pogányok törvénykönyveikben a zsidóságot, mint „engedélyezendő előkelő vallásfelekezet”-et jelölték meg és csak általában az egyház uralomrajutása változtatta meg ezeket a „pogány” szavakat olyanformán, hogy a zsidóságot: „személységörök gyülekezete” vagy „gyalázatos társaság”. Püspök úr előtt sem titok, hogy azután, és azóta is ezek a kifejezések érvényesültek általában az évszázadok folyamán és a fentidézett „testvér” megjelölés volt az ünnepélyesen ritka kivétel. Éppen ezért komoly mérlegezéssel kell foglalkoznunk. Püspök úr beszédidézetének többi részé-

vel is. Bevalljuk, hogy Püspök úr által idézett hasonlat „a zsidóság szemét ellakaró fátyol”-ról önmagában nem lenne veszélyes, ha a humanista eszméktől nem túlságosan elkényeztetett „ömegek e fátyol eltávolítás műveletét az illetékes teológusokra és ideológusokra bíznák és nem éreznék hivatottnak magukat arra, hogy ezt az eltávolítási műveletet önmaguk hajtsák végre pogromok, kegyetlenkedések és gyilkosságok formájában. És ha bizonyos keserű rezignációval arra gondolunk, hogy ezeket a kegyes „fátyol eltávolítási” műveleteket mindig böszöges rablások és fosztogatások is kísérték, nem túlságosan ékes cáfolataként az „anyagelvűség” érvényesülésének, akkor ezt a jelenséget annak kell tulajdonítanunk, hogy a tömegeket nem a zsidóság által az egész emberiség számára adott „ne lopj, ne ölj” stb. törvénye irányítja, hanem az a hit, hogy a zsidóság szemét fátyol borítja és így nem látja, hogy mit kell tennie el vele és körülötte. A tömegek vallási és erkölcsi nevelése tehát azt a hirdetést tenné kívánatosná, hogy a zsidóság szemét nem takarja el fátyol, sőt azok is, akiknél talán valaha ez előfordult, ma már kivétel nélkül tisztán

látanak és nagyon jól tudják nemcsak azt, ami történik, hanem azt is, ami az emberek lelkében a szép szavak mögött megbújik.

Püspök úr őszinte aggodalommal gondol arra a vallási jellegű válságra, amelyet a „hatalmas keleti orthodox rezervoár pusztulása” jelenthet a zsidóság számára. Mi pedig keserűen kérdezzük, hogy a lengyel zsidóság nagy vallási erejének és jelentőségének felismerése — öh miért oly későn? — Miért kellett hallanunk évtizedeken keresztül a megvetés hangján a gyűlölet és elutasítás szavait „a galíciai zsidóság beszivárgása” ellen, holott — Püspök úr papi meggyőződése szerint — ezek a zsidók fontos vallás-erkölcsi és nevelő hivatást tudtak volna teljesíteni. És még keserűbben kérdezzük: miért kellett ezt a vallás-erkölcsi szempontból hatalmas rezervoárt olyan szörnyű barbarizmussal kiirtani? Mert Püspök úr is nagyon jól tudja, hogy ezt a szörnyű vérontást és emberirtást nem hellemlőták, nem emberevők, nem primitív bálványimádó népek követték el. Mi sem áll távolabb tőlem, hogy általánosítsak. A világért sem engednék elhangzani olyan feleltlen kijelentést, amely letagadni próbálná a legször-

nyűbb időkben is tapasztalt gyönyörű és példaadó emberi megnyilatkozásokat és ezzel szemben azt akarná hirdetni, hogy az egyház minden hívője részes volt ezekben a szörnyűségekben. Azt azonban Püspök úr, de senki sem tagadhatja becsülettel, hogy akik ezeket a borzalmakat végrehajtották, azok kivétel nélkül mind, évtizedeken keresztül részesültek keresztény vallási és erkölcsi oktatásban. Itt tehát valami komoly baj van. De ennek a bajnak taglalása előtt sajnálattal kell megállapítanunk, hogy Püspök úr helyesnek érezte, hogy — mint ezek felekezetnek főpapja beavatkozzék nem túlságosan illetékes bírálatot mondva — más vallás papjainak hivatáskörébe. Püspök úr szavai azt mondják félreérthetetlenül, hogy a keleti zsidóság pusztulása a megmaradt zsidóság vallási válságát idézheli elő, mert a zsidóság lelki és szellemi életét irányító rabbiakar méltatlan hivatásához és ezért az egyházak papjai érzik hivatottnak magukat arra, hogy a zsidóság lelki gondozását kezükbe vegyék. De Püspök úrnak ezek a szavai nemcsak a ma működő rabbiakar elleni kollektív támadás, hanem súlyos és kegyeletnélküli megsértése a múlt nemzedékek és a mi korunkban má-

Ára 1.40 forint

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

terhelte holt nagy és tudós rabbiak végtelen sorának, akiknek a Püspök úr állítása szerint nem volt jeletpontjuk a zsidó közösségnek szellemi és vallási irányításában, mert azt a „keleti orthodox rezervát” biztosította. Mi kénytelenek vagyunk a leghatározottabban elhárítani ezt a támadást és közölni Püspök úrral, hogy a rabbikar minden időben és mindenütt a lemagasabb eszménynek szolgálatában állt és működött. Soha gyűlölettel nem hirdett. Soha embertelen, igazságtalan törvényeket nem szavazott meg, soha inkvizíciót, pogromokat és gettókat nem rendezett. Eszményük a lemagasabb gyűlölet közepette is a szeretet hirdetése és megvalósítása volt. Az elmúlt években ezrével kísérték hűveiket hűségesen és hőiesen a mártírhalálba. Ezt a nemestradióójú rabbikart akarja Püspök úr — elhangzott beszéde szerint — a kitért zsidókkal helyettesíteni.

És itt rá kell mutatnunk egy lényeges erkölcsi és elvi különbségre közöttünk. Ön, Püspök úr a kikeresztelkedett zsidók tettét erkölcsi megítélésnek és felemelkedésnek tekinti. Mi a kikeresztelkedést jelentetlenségnek, gyávaságnak minősítjük, mert tudjuk, — mint ahogy Püspök úr is nagyon jól tudja —, hogy a kitérteknek 90%-a csak azért keresztelkedik ki — hiszen a kitérés pillanatában szemtelennél, vagy lelkiileg teljesen megtörtén, de őszintén vallják be tettük indokát —, hogy pozíciót szerezzenek, karriert egyengessenek és nem utolsósorban azért, mert félnek, hogy az antiszemita tömegek elpusztítják őket. Napjainkban, a tények alapján közölhetjük továbbá, hogy a nagyratkán előforduló kikeresztelkedések motívuma a hitközségi adó alól való mentesülés óhaja, ami ugyancsak nem tekinthető materializmus mentes idealizmusnak.

Püspök úr kijelenti: „az egyház kívánsága az, hogy a zsidóság ne maradjon vallás nélkül”. Ennek az aggodó gondoskodásnak határára resignáltan kérdezzük, hogy Püspök úr és általában az egyház, miért nem aggódik amiatt is, hogy a zsidóság ne maradjon ország nélkül, állam nélkül, hanem az emberiségnek, a becsületnek és a jognak szellemében a zsidóság is, mint minden más nép, a maga független szabad álla-

mában élhesse a maga lelki és szellemi életét. Miért nem emel szót Püspök úr és miért nem emelnek szót az összes egyházak — a hangzatosabb humanum és szeretet szellemében — ennek érdekében? Ez már nem lenne illetéktelen hatásköri túllépés, mert a becsület, a tisztesség, a humanum védelme közös ügy minden vallásnak és minden papnak — a szőszegésnek, a hazugságoknak az ellen az alávaló áradata ellen, amely jelentős hatalmak és jelentős államférfiak részéről olyan megdöbbentő módon nyilvánkozik meg — a megszavazott Zsidó Állammal és az ott pokoli cinizmussal felidézett vérontással kapcsolatban. A világpolitikának ebben a sáláni színjátékában egyik oldalon egyedül a zsidó nép hősiessége és 4000 éves történetében szüntelenül követt idealizmusa küzd az igazságtalanságnak még mindig kisebbségi erejű támogatásával. A másik oldalon pedig az olajtrösztöknök minden kultúrát, minden vallást, minden civilizációt, minden becsületet megszégyenítő alávaló merénylet sorozata. Nem hiszem, hogy Püspök úr a kegyetlen és kíméletlen olajtrösztökben, fegyvergyárakban és civilizációt szíjlelő véreslelkű csatlósaihoz látva az „anyagelvűség”-től mentes idealizmusnak érvényesülését a „vallásnélkül maradás veszélyében” élő zsidósággal szemben. És éppen ezért és ugyanúgy, nem hiszünk, hogy Püspök úrnak és az egyháznak, a saját hűveinek és népeinek a vallásnélküliség veszélyétől való mentésén kívül, még fölös energiája maradna arra, hogy a zsidóság vallási problémáival is foglalkozhassék. Nagy korszakalkotó eredmény lenne, ha az egyház nevelő munkájának sikerülne a saját hitét széles tömegeknek szeméről eltávolítani a fátyolt és megértetni velük, hogy vallásuk alapítója nem a pogromok véreskezü priébkeinek meglesztetője volt, hanem el-

lenkezőleg lelkes és a fenntartás nélküli hirdetője annak a szeretet eszmének, amelyet minden hamis propaganda és a félrevezetett közvélemény hitének ellenére is a zsidóság adott az egész emberiségnek — mintegy ezer évvel a kereszténység kezdete előtt —

Mózes III. könyvének 19. fejezete 18-ik mondatában, ebben a megfogalmazásban: *Szeresd felebarátodat, mint te magadat.*

Budapest, 1948 április 12.

Kiváló tisztelettel:
Dr. Herskovits Fábán

A szovjet-zsidó munkában és harcban Illés Béla író, a Vörös Hadsereg ezredesének előadása

Már előző számunkban jelentettük, hogy Illés Béla, a Magyarországi Izr. Országos Irodája keretében működő szovjet-zsidó kulturális kapcsolatokat ápoló bizottság felkérésére

április 17-én, szombat este 12 órakor, az V., Fürst Sándor-utca 21/b szám alatti kulturteremben

„A SZOVJETZSIDÓ MUNKÁBAN ÉS HARCBA”
címmel előadást tart.

A zsidó közvélemény nagyarányú érdeklődéssel várja a kitűnő író személyes megfigyeléseiről szóló beszámolóját.

Különös ünnepi jellegűvé avatja az előadást az, hogy Illés Béla óriási minőségben egyike volt azoknak a hős szovjet katonáknak, akik a pesti gettót felszabadították.

A művészi számmal is illusztrált műsort Stöckler Lajos előző megnyitóbeszéde vezeti be.

Belpödi néven. Mindenkit szívesen látnak.

Munkaverseny a Pesti Izraelita Hitközség iskolájában

A Pesti Izraelita Hitközség VII. kerületi Wesselényi-utcai általános iskolájának VI. osztálya munkaversenyre hívta ki a XIV. kerületi Szt. Domonkos-utcai általános iskola VI.a. osztályát. A versenyfelhívás a következőképpen hangzik:

„Mi, a Wesselényi-utcai iskola VI. osztálya munkaversenyre hívjuk ki a Szt. Domonkos-utcai iskola VI.a. osztályát. Ha a versenyt a VI.a. osztály nem fogadja el és ezt nem tudja megindokolni, úgy ez azt jelenti, hogy nem mer velünk kiállni. A verseny év végéig tart.

Versenyfeltételek:

1. K. K. L. Munka. Vállaljuk, hogy a tanév végéig az osztály K. K. L. perselyébe 50.—, azaz ötven forintot gyűjtünk.

2. Héber verseny. Vállaljuk, hogy a tanév végén rendezendő iskolai héber versenyen az osztályból 6 tanuló indul és ebből legalább három jó eredményt fog elérni.

3. Tanulj jobban! Vállaljuk, hogy a félévi eredményt legalább 20%-kal megjavítjuk.

4. Osztálydiszítés. Fegyelem, Tisztaság. Vállaljuk, hogy két új falat kidiszítunk és mikor az ellenőrök jönnek, — természetesen előzetes bejelentés nélkül — szép, tiszta és fegyelemzett osztályt fognak találni.

5. Angol nyelv. Vállaljuk, hogy az osztályban minden gyenge vagy rossz tanulónak tanára lesz és ez eredménnyel is fog járni.

6. Ifjúsági könyvtár. Vállaljuk, hogy az osztálykönyvtár részére a tanév végéig 40 új könyvet gyűjtünk.

7. Sport. Vállaljuk, hogy kiállunk futball-, atlétikai és ping-pong-mérkőzésre.

Jiddis gyermeklap Párisban

Párisban nemrégiben David Zaricki és a londoni Beth Jacob Central Administration támogatásával jiddis gyermeklap indult Jiddische Funken címmel, hogy a németországi és ausztriai DP-táborokban lévő gyermekek megfelelő olvasmányhoz jussanak.

Orthodox kóser sel peszach,

édes, asztali és fajborok. — Vidékre is demijonban.

Lázár borpince,

Budapest, VII., Klauzál-tér 10. • Telefon: 226-888.
Nagy választék, olcsó árak.

Mindenféle orth. kóser sel peszach - husvétí fűszeráru

Winklernél, V., Nagy Sándor-u. 7. (Deutsch fűszerüzlet)

És azon a napon felemelem Dávid leomlott sátorát...

Irta: HEGEDÜS NÁNDOR

II.

Az *Uj Élet* legutóbbi számában ismertettem Viktor Gollancz angol-zsidó író könyvét (*In darkest Germany*), amelyben a szerző németországi tapasztalatait teszi közé és a német nép legszenvedélyesebb védőjeül lép fel, azt hirdeti, hogy felejtetni kell és megbocsátani. Szavakban és fényképfelvételekben mutatja be a német nép mai nyomorát és éhezését, és egészen újfajta politikát követel a megszálló hatóságok részéről a német nép javára. Megírom, hogy az angol zsidóság részéről súlyosan kifogásolták, hogy éppén egy zsidó ember száll síkra ilyen hevesen a németekért a humanum gondolatából kiindulva, anélkül, hogy számolna vele, milyen hatást válthat ki ez a fellépés a zsidók rovására. Kockáztatja Gollancz azt, hogy könyveit (mert nem ez az első ilyen célzatú és tartalmaú könyve) mint a zsidó büntetést jelét fogják magyarázni.

Gollancz ezekre a vádakra legújabb művében, amivel foglalkozunk, igen szerencsétlenül felel. Idéztem ezt a feleletet szó szerinti fordításban. Különösen kiemeltem azt a gondolatot, amely bennem is méltán keltett felzúdulást és amely így hangzik: „Csak egyetemes vezeklés mentheti meg a világot a mások gonoszságának önhitt hangoztatása helyett, mert mi mindnyájan vétkesülünk és folytatólag is rejtőzve vétkesülünk.” Ez a mondat a zsidóság számára, a hitleri németek sivár életével kapcsolatban, ama meggondolatlan és botor kijelentések közé tartozik, amelyek a zsidók történelme során nem egyszer idézték elő a zsidó nép katasztrófáját. A prófétákra hivatkozik Gollancz. Csak hogy a próféták azokért a bűnökért ostromolták a zsidó népet, amit önmaga ellen elkövetett, de nem azért, amit másokkal szemben követett volna el. De a zsidóságot bármikéül vezeklésre kötelezettnek mondani abban, hogy Németország a mai tragikus sorsra jutott: olyan eltévelyedés, amit semmiféle humanis-

tikus szempont nem menthet. Milyen alapon meri állítani, éppen egy zsidó író, Németország pusztulása és a német nép mai nélkülözése miatt, hogy mindnyájan vétkesülünk és ma is folytatólag vétkesülünk. A zsidóság vezeklésének invokálása abban a könyben, amely a háború-vesztes német nép mai nyomorát festi le, ez az invokálás zsidó szájból: árulás.

Gollancz korlátolt humanizmusát csak az tudja kiképezni a könyvhöz csatolt fényképfelvételeket. Legalább tíz kép azt mutatja be, hogy a németek milyen lyukas és rongyos cipőkben járnak. Lábakat látunk, amelyek levált talpu cipőket viselnek. *El tud-e zárkózni zsidó olvasó attól a zsidbasztó gondolatától, hogy talán éppen azok a cipők ezek, amiket lehúzták a zsidók lábairól Auschwitzban, mielőtt halálra éhezették vagy a gázkamrába kergették őket?* Bunkerszobát látunk, amelyikben hallgató család kénytelen élni. Lehetetlen-e nem gondolnunk a gettóra, ahol harminc embert zsúfoltak össze egy szobában? Lesoványodott gyermekeket mutat be Gollancz. *Nem hisz-e fülünkbe nyomban azoknak a zsidó gyermekeknek halálordítása, akiket élve dobáltak a tízes krematóriumba?* Szármalmas látványt tár elénk az angol-zsidó író, de hogy ezért mi vezeklünk és mi verjük bűnösökként a mellünket: ez olyan borzalmas vádirat lenne saját magunk ellen, hogy a világ egész zsidósága felhőrdülne és tiltakoznék, ha mindezt nem egy zsidó írta.

Gollancz az antiszemitizmus új virágzásának magvát veti el, amit nemesak a mi

fejünkre fognak még olvasni, hanem unokáink fejére is. Az ember önkéntelenül felidézi az evangélium szavait, amely szerint a zsidó nép állítólag azt mondta volna Pilátusnak Jézus elítéltekor, miután Pilátus ártatlannak tartotta Jézust: *Vére rajtunk és a mi magzatainkon.* (Máté ev. 27. fejezet. 25.). Mennyi zsidó életet irtottak ki közel 2000 év óta ezért a kitalált mondatért és mennyi gyűlölet sarjad ebből ma is. Gollancz könyve nem fog ugyan elterjedni a világban úgy, mint Máté írása, de azért szomorú bizonyossággal meg lehet jósolni, hogy a jövő Streicherjei mint az antiszemitizmus új evangéliumából fogják a zsidók fejére olvasni, hogy beismerték bűnüket a német nép bukásában és vállalták annak minden büntetését is. Hogy Gollancz egyedül áll ezzel a balga kijelentésével? Mit számít ez? A többi evangéliumok sem jegyzik fel Máté szavait és mégis ezer és tízezer zsidó halt emiatt martírhalt.

Viktor Gollancz teljesen elveszti a realitás minden józanságát beteges németvédelmében. Most jelent meg német nyelven egy másik könyve: „Unser bedrohtes Erbe”, amiből kivonatos ismeretést közölnek a svájci lapok. Gollancz ebben a könyvben korlátlan szabadságot követel a németeknek minden téren. A szabadság gyógyító erejéről oly annyira meg van győződve, hogy nem kívánja még az antiszemita propaganda eltávolítását sem. Mikor emiatt a zsidók azzal a kérdéssel fordultak hozzá, hogy tehát inkább újabb hat millió zsidó lemészárlását látná-e szívesen semmit felfogását revízió alá vegye, azt válaszolta, hogy

„a szabad véleménynyilvánítás elnyomása, vonatkozzék ez akár antiszemitákra vagy másokra, idézi fel a világban azt a rendszert, amelyben tényleg még hatmillió zsidót elpusztítának. Hadd hirdessék az antiszemiták bármilyen sűrűn és hangosan, hogy mi kapzsis vagy becselenség, vagy akárcsak, hogy az ember boldogulásának fenyegető ellenségei vagyunk, mindezt megcáfollhatjuk, de nem azzal, hogy példaadásunkkal éppen az ellenkezőjét bizonyítsuk be”. Tízszor is elolvastam ezeket a sorokat, jól értettem-e, lehetséges-e, hogy valaki ilyen kárhóztos kijelentést tegyen? A szabadság fogalmának siralmasabb összezavarása ritkán fordul elő még szélső liberális írónál is.

A szabadság nem azt jelenti, hogy mindenki azt teheti amint akar, hanem csak azt, hogy meglehet mindent, ami nem érinti más ember szabadságát. A szabadság akkor született, amikor az emberek tetteit törvények korlátozták. Addig, amíg ilyen korlátokat törvények vagy parancsok nem állítottak fel, az ember nem volt szabad, mert mindig félnie és remélnie kellett más ember gazságaitól. A vélemény szabadság pedig csak addig terjedhet és csak olyan eszmékre és hitvallásokra érvényes, amelyek a jó erkölccsel és az emberi méltósággal nem ellenkeznek. Az antiszemita propaganda a legaljasabb emberi indulatok megnyilatkozása, bűnre igat és csábít, a bűnt nemesíti, magasztalja, sőt, amint a hitleri rendszer mutatta, egy állam alapjává is teheti. Az antiszemitizmus egyszer már vérbe és tűzbe borította a mi napjainkban is a világot, mert ma már nincs kétség abban, hogy sem a német nép, de még kevésbé Európa többi fasizált népe nem lelkesedtek volna Hitlerért, ha a zsidógyűlöletet nem használta volna ki leghatalmasabb propaganda eszközüül. Az antiszemita propagandát pusztán felvilágosítással és cáfolatokkal legküzdeni nem lehet, mert a felvilágosítás az értelemehez szól, míg az antiszemitizmus

**NAPI NÉHÁNY FILLÉRÉRT
KELLEMEZ SZÓRAKOZÁST NYUJT**
Dr. LANGER NORBERT
ÖTNyelvű Kölsőnkönyvtára
ANDRÁSSY-UT. 58
Olcsó előfizetési ár.
Naponta cserélhet. Beszárkózás bármikor.

„primitív ösztönöket hódítja meg és korbácsolja fel. Az antiszemitizmus elfojtása nem azonos a véleményszabadság megbilincselésével, ugyanilyen alapon szabaddá lehetne tenni a bűnre való felhívást, a gyilkolásra való buzdítást és minden gonoszság és elvetemedettség propagandáját.

Az az impresszió, hogy Gollancznak valóságos rögeszméje, hogy a zsidóságot kell intenie és figyelmeztetnie megfélemlítésre és megbánásra. Erre vall az, hogy *In darkest Germany* című művéhez Ámos próféta következő versét illesztette mottónak: „Nem olyanok vagytok-e ti előttem, oh Izrael fiai, mint a Kusiták fiai? ezt mondja az Ur. Nem én hoztam-e ki Izraelt Egyiptom földjéről és a Filiszteusokat Káftorból és a Siria-beliakat Kirból.” (Ámos IX. 7.). És ugyancsak ezért írja könyvében, hogy Izraelnek nem az a hivatása, hogy Palesztinában embereket robbantasson. Ha a zsidóság Gollancz után értelmezné a prófétákat és nézné ismét tétlenül miként készítik elő a világ zsidóságának újabb drámáját, akkor valóban ez a dráma elkerülhetetlen lenne. De a zsidóság talál magának Ámos prófétában más verset is, amely nem kislátásra, gyávaságra és ostoba álhumanizmusra biztatja, hanem egy új virágzó és boldog élet hajnalával kecsegteti, mondván: „Azon a napon felemelem Dávid leomlott sátorát és kijavítom repedéseit és felemelem omladékait és megépítem azt, amint volt hajdanában.” (IX. 11.). Ehhez azonban a Gollancz-féle gondolkodás sohasem vezetne el.

„Lilly” NŐI DIVATSZALON RUHA és BLOUSE specialista

FORRÓ ALADÁRNÉ
volt SZÁSZ KAROLA cég vezetője
IV., Petőfi Sándor-u. 2. sz. lételelet

A kisbéri gettóból elhurcolt és muszós martirjainak

emlékét emlékműben
örökítjük meg

Felszólítjuk az életben maradt hozzátartozókat, hogy martirjaik személyi adatait haladéktalanul közöljék.

Kisbéri Emlékműbizottság

BŐSÉGES, izletes kóser koszt,
8 forintért kapható. Podman-
plezky u. 37. II. 7.

Glosszák a hétről

A RONGYOS GÁRDA extag-jainak összeesküvése, amelyet néhány nap előtt leplezett le a rendőrség államvédelmi osztálya, természetesen pogrom-mal kezdődött volna.

Draskóczy László, aki valamikor a hírhedt Vannay-különítmény rohamosztágát vezette, elmondotta kihallgatása során, hogy a terübevett budapesti hatalomátvétel előjátékaként „adott jeltre megkezdtek volna egy nagyszabású pogrom végrehajtását”. Nem lep meg bennünket ez a vallomás. Mit is lehetett volna tőlük várni egyebet?

De hála a demokratikus magyar rendőrség éberségének, a Rongyos Gárda rablólovagjai és tömeggyilkosai már le vannak fogva és rövidesen a népbiroság előtt felelnek országrontó, demokráciaellenes mozgalmukért!

Ebben az országban nem lehet több szerepük a Rongyos Gárda embereinek, vagy egyéb rongyos gárdistáknak, akik ronggyá szeretnék tépni a becsületes építőmunka eredményeit és a demokrácia vívmányait!

Egyszer volt Budán kutyavásár! — tartja a régi közmondás! Egyszer volt Magyarországon Izsák és Orgován! Egyszer grasszálhatott Héjjas Iván és patrónusa, Horthy Miklós. a szegedi fővezér!

A magyar dolgozók ereje már a kezdet-kezdettől leszámol a kis és nagy brigantíkkal, mindenki, aki meg akarná semmisíteni a dolgozók verejtékes munkáját!

AZ ANGOL ALSÓHAZBAN Earl Winterton odakiáltotta Shurmer munkáspárti képviselőnek:

— Menjén vissza születési helyére. Tel Avivba!

Shurmer azt válaszolta, hogy nem zsidó, bár azt sem szégyelné, ha az lenne! Ő egész életében Angliában dolgozott, míg

Earl Winterton mindig csak kenyélt!

Az alsóház szpikerje a nyíltan antiszemita közbeszólásra csupán azt a megjegyzést tette, hogy nem szabad az alsóházban durva tónust használni. A közbeszólás antiszemita jellegét nem utasította vissza.

Az angol munkáspárti bal-szárnyának képviselői — ha már angolai dolgokról beszélünk — szövétték a párt legutóbbi értekezletén, hogy az úgynevezett „tisztogatási törvényt” egyes hatóságok könnyen antiszemita alapon használhatják fel. Ez a reakciós törvény ugyanis módot ad majd a hatóságoknak, hogy eltávolítsák a közéletből az „államvédelmi” szempontból „káros” elemeket.

Ismerjük már a receptet! Németországban is a kommunis-tákkal kezdődött, a szocialis-tákkal folytatódott és a zsidók-kal végződött!

A fasizmus, ugyálszik, egy-séges recepttel dolgozik! És Angliában, sajnos, a jobboldali szociáldemokratákból alakult kormány előmozdítja ezt a fa-sizálást!

„ANTISZEMITIZMUS”... „Antiszemitizmus”... „Antiszemitiz-mus” — olvassuk a debreceni Szociáldemokrata Párt kizárási listájának indokolásainál néhány helyen.

Igen, a jobboldali elemek ki-seprésénél eltávolították a párt-ból azokat az embereket is, akik állandóan „zsidóztak” és olykor-olykor már szinte úgy beszéltek, mintha valamelyik megszüntetett nyilas-párt ülésén lettek volna.

Ne felejtjük el, hogy a deb-receni jobboldali szocialisták tavaly memorandumban követel-ték a pártközpontról a zsidók eltávolítását minden vezető funk-cióból!

Jól mondta nemrégiben Maro-sán György, hogy a jobboldali szociáldemokratákat két „es-me” fűltötte: a szovjetellenesség és az antiszemitizmus. Most megtör-tént a leszámolás ezekkel a

„dicső” legényekkel, akik oly-sok kárt okoztak a fejlődő ma-gyar demokráciának!

A szovjetellenesség és anti-szemitizmus egyaránt fasizista maradványok, s aki ezekkel akon-hiveket szerezni és tömegeket megmozgatni, az a fasizmusnak szeretne szállást csinálni! Az ilyen ki kell seperni minden de-mokratikus pártból — úgy, ahogy most a debreceni párt-szervezet ki is tette a szovjet-ellenes és antiszemita úlszo-ia-listák szűrését!

A LIPCSEI RÁDIO közölte, hogy Németország szovjet zónájában egységes és széleskörű törvényt adnak ki a fasizista átítal, elrabolt javak visszatárá-sról.

Ez a törvény mellő lesz ah-hoz az igazságtéveshez, amely a németországi szovjet zóna vezetőinek egész eddigi műkö-dését jellemezte.

Az amerikai, angol és francia zónában nem készült és nem készül ilyen egységes törvény. A szegény zsidók pedig legtöbb helyen hiába sürgetik legszüksé-gesebb javaik visszatárást.

Vannak rongyos és lakásnet-küli zsidók, akiknek nézniük kell, hogy náként viselik a ná-cik legjobb ruhákat és miként terpeszkednek a horogkeresztes párt volt funkcionáriusai egy-kori otthonaikban!

A NÉMETORSZÁGI amerikai és angol zóna helyzetére jellem-zők azok a sorok, amelyek egy zsidó hetilapban láttak napvi-lágot:

„Nem tapasztaltunk eddig semmiféle nagy gesztust a né-met nép részéről. Sem a párt-lapokban, sem a nyilvános gyű-léseken nem hallunk a bűn be-vallásáról és a multtal való sa-ritásról. Minden kiesiségért har-colnunk kell. Magunknak kellett felépítenünk zsinagógáinkat, te-metőink még romokban hever-nek, javainkat és tulajdonunkat még nem kaptuk vissza. Vias-kodnunk kell lakásainkért és pereskednünk kell butorainkért. Kisebb-nagyobb antiszemiti-mus észlelhető mindenütt, anélkül, hogy visszatárást.”

A zürichi *Israelitisches Wo-chenblatt* azt a megjegyzést fűzi a *Der Weg*-nek ehhez a cikké-hez, hogy — ugyálszik — a zsidókérdést Németországban csak akkor akarják kedvező mederbe terelni, ha már az utolsó zsidó is elhagyta az or-szágot. Nem marad hátra más, ul, mert a német nép többsége és Németország vezetői nem tudnak kellő időpontban meg-felelő szavakat és megfelelő cselekedeteket találni.

Széderesti és husvéti
előfizetéseket elfogadunk
Goldmann étterem orth. kóser. • Kazinczy-u. 57.
Telefon: 226-644.

Kitűnő minőségű orth. kóser sel peszach borok nagy választékban
ÉDES MUST • Ia SZILVÓRIUM • OLCsó ÁRAK
Büchler József Budapest, VII., Kisdiófa-utca 5. • Telefonszám: 423-803.
Homecig Üvegét Kicserelem Jantevire

Az Egyesült Nemzetek genfi konferenciája felszólította a kormányokat, hogy gátolják meg a faji és felekezeti izgatást

A Zsidó Világkongresszus memoranduma

(Az Uj Élet genfi tudósítójától.) Mindenki, aki részt vett az Egyesült Nemzetek Szervezetének genfi tájékoztató- és sajtóügyi világkonferenciáján, érezte, hogy ez a nemzetközi értekezlet sok tekintetben különbözik az utolsó évek hasonló összejöveteleitől. Mint a Neue Zürcher Zeitung és egyéb svájci lapok is megállapították: feltűnő összhang nyilvánult meg az egész vonalon és lényegileg a Szovjetunió álláspontja győzött.

A nemzetközi értekezlet utolsó napján a különböző nemzetek delegátusai egyhangúlag fogadták el azt a határozati javaslatot, amely a Szovjetunió és a népi demokráciák delegátusainak kívánására élesen elítéli a háborus uszítást, a faji és felekezeti izgatást, a rémhírterjesztést, hangsúlyozva, hogy mindezek terjesztésének megakadályozása rendkívül fontos a világbéke és a félelemmentes emberi élet szempontjából.

A genfi értekezlet tehát — bár nem így szövegezte meg döntését — lényegileg magadöntötte azt a szovjet álláspontot, hogy nem lehet az emberi jogok védelme alá helyezni a háborus uszítást, a faji és felekezeti izgatást, továbbá a rémhírterjesztés szabadságát. A Szovjetunió és Ukrajna delegátusai, akiket a népi demokráciák képviselői is támogattak, eredetileg azt akarták, hogy a határozat javasolja a különböző országoknak a súlyos bünteslekmények megakadályozását és törvényes tilalmát. A Szovjetunió joggal tehetett ilyen előterjesztést, hiszen a Szovjetunió szótlan alkalmánban határozott tilalom szerepel a faji felsőbbrendűség és faji lenézés bármilyen fajtájú hirdetésére és kinyilvánítására.

A Zsidó Világkongresszus memoranduma körülbelül ugyanebben a szellemben mozgott, amikor azt kérte a nemzetközi értekezlettől, hogy javasolja az Egyesült Nemzetek Szervezete közgyűlésének: határozza el a faji és felekezeti gyűlöletre és türelmetlenségre való izgatás tilalmát, tehát kötelezze a tagállamokat,

hogy hozzanak törvényes intézkedéseket a faji és felekezeti gyűlöletet és türelmetlenséget szító hírközlés és sajtó megakadályozására.

Az Egyesült Nemzetek genfi konferenciája behatárolta a Zsidó Világkongresszus memorandumát és azt külön albizottság elé utalta. A faji és felekezeti izgatás kérdésével foglalkozó albizottság azonban 6 szavazattal 5 ellenében elvetette a Zsidó Világkongresszus javaslatát, mert az volt a felfogása, hogy egyes államok könnyen visszaélnek az ilyen intézkedéssel és ál ürügyet kovácsolnak belőle a sajtószabadság megszüntetésére. Az albizottság tehát úgy halározott, hogy nem javasolja a plenáris értekezletnek kifejezett tilalmi szakaszok meghozatalát, hanem csupán felszólítást kell intézni az Egyesült Nemzetek emberi jogokkal foglalkozó bizottságához, hogy az emberi jogok problémájának általános elintézésével kapcsolatosan intézze el ezt a kérdést is.

A Zsidó Világkongresszus memoranduma egyébként mély hatást kellett. A memorandum hangozlatta, hogy a müncheni Nemzetközi Katonai Törvényszék Julius Streicher halálraítélésével voltaképpen internacionális precedens teremtetett, hiszen az ítélet indokolásában megállapította, hogy Streicher bünt követt el az emberiség ellen, amikor következetesen terjesztette az antiszemita propagandát írásban és nagy sikerrel izgatott a zsidók kiirtására.

A genfi konferencia plénuma sem fogadta el a Zsidó Világkongresszus előterjesztését, de lényegesen továbbment az albizottság propositójánál, mert nem utalta a kérdést az emberi jogokkal foglalkozó bizottság elé, hanem olyan

határozatot fogadott el, amely élesen elítéli a háborus uszítást, a faji és felekezeti izgatást, továbbá a rémhírterjesztést.

Az utolsó ülésen a nemzetközi értekezlet egy lépéssel ennél is továbbment. Boldizsár Iván külügyi államtitkár ugyanis javasolta, hogy ne maradjanak kizárólag a fenti bünteslekmények elintézésének elvi síkján, hanem — ha már elmaradt a háborus uszítás, a faji és felekezeti izgatás, továbbá a rémhírterjesztés megakadályozása az Egyesült Nemzetek minden tagállamára kötelező törvényes megakadályozása — legalább intézkedjenek határozott hangú felszólítást az egyes kormányokhoz a nemzetközi békét és a félelemmentes életet veszélyeztető hírközlési garázdálkodás megfékezésére.

A nemzetközi értekezlet — némi módosítással — elfogadta a magyar delegáció javaslatát és ennek értelmében az Egyesült Nemzetek genfi konferenciája felszólítja majd a tagállamok kormányait, hogy megakadályozzák a háborus uszítást, a faji és felekezeti izgatást, továbbá a rémhírterjesztést.

Tárgyilagosan megállapíthatjuk, hogy a magyar delegáció kiegészítő javaslatának elfogadásával az Egyesült Nemzetek genfi tájékoztató- és sajtóügyi világkonferenciája jelentős munkát végzett.

Most már csupán az a kíváncsi, hogy az Egyesült Nemzetek Szervezete ügyeljen felszólításának eredményességére és ellenőrizze a kormányok lépéseit. Az Egyesült Nemzetek Szervezete ugyanis már több olyan határozatot hozott, amely papír-határozat maradt és nem került gyakorlati megvalósításra. Az úgynevezett „sanfranciskói alapokmány”, például, kötelezte a tagállamokat az em-

beri jogok legmesszebbmenő biztosítására, de még mindig vannak államok, amelyekben az emberi jogokat semmibe veszik és az emberi méltóságot lábbal tiporják. Kíváncsian várjuk, hogy a faji és felekezeti izgatás megakadályozására vonatkozó felhívás milyen eredménnyel jár? Meggátolja-e az angol kormány a Mosley-féle fasiszta csoport egyre szemérmelenebb antiszemita izgatását?

Az IMIT szabadság-ünnepélye

Az Izraeli Magyar Irodalmi Társulat 1948 április 18-án, vasárnap délelőtt 11 órakor az V. Fürst Sándor-utca 21/b alatti kultúrteremben szabadság-ünnepélyt tart, amelyen vendégekkel szívesen látnak. Belépődíj nincs.

Az ünnepély tárgysorozata: Dr. Szemere Samu: Elnöki megnyitó. Bartók Béla: Rondo. Cs. dur. Rózsavölgyi Márk: Magyar táncok. Zongorán előadja: Aczél Erzsébet. Grünwald Fülöp: A zsidó iljúság a magyar szabadságharcban. Petőfi Sándor: Beszél a fákkal a bús őszi szél... Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban. Előadja: Ascher Oszkár szavalóművész. Dr. Komlós Aladár: Magyar-zsidó írók 1848-ban. Petőfi Sándor: Napiórészlet a zsidókról. Petőfi Sándor: Feltámadott a lenge. Előadja: Róbert Mária szavalóművész. Weiner Leó: Három magyar tánc. Zongorán előadja: Aczél Erzsébet. Dr. Kádós László: Zárószó.

4.579,422 forint gyűlt össze eddig az árvízi házakclóra

A tiszai árvíz alkalmával 543 paraszti lakóház teljesen megsemmisült, több mint 700 megrongálódott. A házak felépítéséhez Darvas József építés- és közmunkaügyi miniszter országos gyűjtést indított, amelybe Rajk László belügyminiszter felhívása után a városok és községek, valamint a vármegyék is bekapcsolódtak. A Gazdasági Főtanács és az építésügyi kormányzat 4,5 millió forintos gyűjtési eredményre számított. A társadalom minden rétegének adományai azonban olyan mértékben folytak be a 167.000-es számú postalakárképzőzárti csekk számlára, hogy az előirányzatot a gyűjtés eredménye már meg is haladta, mert eddig 4.579.422 forint gyűlt össze. Az építkezés már meg is kezdődött, a gyűjtés azonban tovább folyik, hogy az árvízkarosultak az építés- és közmunkaügyi Minisztériumon keresztül minél nagyobb segítségben részesüljenek.

BALLON

átírátszó-,
cső-, vihar- és
lédonkabát

Márton és Szász V. Gróf Teleki
Pál-utca 8.

„Nem nehéz a választás“

Rendkívül nehéz kritikát írni olyan könyvről, amelynek minden oldalán legalább öt mondatot talál az ember, amelyet szeretne piros ceruzával aláhúzni és a közönség okulására és tanulására szöszszerint idézni. De egyúttal hálás feladat is, mert az olvasónak alkalma van arra, hogy felfedezését elmondja mindenkinek, a kellemes meglepetés izgalmát másoknak is átadja.

E. Permyak „Nem nehéz a választás“ című ifjúsági regényéről* írom ezeket a sorokat, egy ifjúsági regényről, amely toronymagasságban emelkedik ki abból a papirhegyből és betütemengerből, amelyet eddig ifjúsági irodalom néven tartottak számon, s amelynek legnagyobb része a hazafiság jelszava alatt állandóan háborúra uszította az ifjúságot, vagy legalábbis a faji és felekezeti gyűlölséget szította, mint például a különben valóban remekműnek számítható Twist Olivér, amelyből az egész világ gyermekei egy érdekes és izgalmas mese keretében tanulhatták meg a zsidógyűlöletet.

E. Permyak könyve a szocialista humanizmus szellemében alkotott ifjúsági regény, arról a kalandos utazásról, amely a mesterségek irodalmába vezeti be fiatal olvasóit. És ez az a pont, ahol találkozik a zsidó ifjúság E. Permyak könyvével. Oszintén be kell vallanom, hogy modern, irodalmi értékű zsidó ifjúsági regény nincs. Nevelőink, vallásaink akarata ellenére kénytelenek a legkülönbözőbb gyenge ifjúsági regényeket diákjaik kezébe adni. Sokszor olyan könyveket, amelyekre csak azért hívják fel nevelőik figyelmét, mert jobb nincs helyette. E. Permyak könyve az a bizonyos jobb, amely helyettesíti a többi.

Fontos ez a könyv a zsidó ifjúság számára, mert éppen a zsidó ifjúság az, amely úgy a galutban, mint Erec Jisraeleben tudatosan és természetesen, ösztönösen és becsületesen a termelő és építő foglalkozásokat választja életcéljának, s E. Permyak műve különösen alkalmas arra, hogy megszerettesse ifjúságunkkal az alkotó, teremítő és termelő munkát, hogy eligazítsa a pályaválasztás nehéz kérdésében. Külön tanulmányt lehetne írni, hogy milyen okosan szakít a régi gyűgűgő hangon beszélő ifjúsági regények hangjával, milyen értelmesen, közvetlenül és amellel érdekesen és szelle-

mesen magyarázza meg fiatal olvasóinak a különböző mesterségek titkait.

Befejezésül hadd közöljem itt V. V. Danilevszky professzor „Mi legyenek?“ című bevezető értekezéséből a következő megállapítást: „Minden munka egyformán értékes, mert minden munka egyformán szükséges.

Nehéznek jobb és rosszabb foglalkozások. De vannak jobb és rosszabb mesterek minden foglalkozási ágban.“ Ezt vallotta Trumpeldor is, a chalucok is. E. Permyak könyve nemcsak szép könyv, de hasznos is, mert nem gyűlölködő, hanem munkás, termelő ifjúságot nevel.

GERVAI SÁNDOR

Propaganda vagy igazság?

Egy íráskészségemet túlértékelő szubjektív ismerősim rosszszallóan megkérdezte, hogy miért írok „propaganda“-cikkeket.

A kérdés erősebben ütött meg, részben, mert amikor a „propaganda“-szót hallom, bennem még mindig Göbbelsz asszociációk, másrészt mert meglepett, hogy az „Önállósító Hitelszövetkezet“-tel kapcsolatos írásaimat propagandaként olvashatják.

Átgondoltam az „Önállósító Hitelszövetkezet“ létrehozásáról, célkitűzéseiről, a jól megindult, de nem kielégítő eredményű részjegyzési akcióról írott beszámolóimat és minden töprengésem ellenére sem tudok rájönni, hogy hol követtem el a hibát.

S valahogyan szükségét érzem apró filmkockákban lepergetni és megkérdezni, propagandaként hat-e azon tényeknek megállapítása, hogy:

három év eltelle után mulhatatlanul szükségessé vált a magyar zsidóság életének új és biztosabb alapokra fektetése. Ez pedig csak egyetlen módon: munkához, kenyérkeresethez jutlás útján történhet. Ez az út visz a kettőtört emberek új életlehetőségéhez, az otthonukat veszítették új otthonához és a borzalmasan megélt zsidóság új megerősödéséhez.

★

A munkát, a kenyérkereset lehetőségét pedig az üres kézzel álló tehetetlenek részére intézményesen kell elősegíteni.

Ebből a célból hozták létre az „Önállósítási Hitelszövetkezet“-et, amely hivatva volna özvegyen maradt asszonyokat,

munkátlan munkaszolgáltatásokat, dologtalan családapákat olyan lehetőséghez juttatni, amelyre életüket — amely a zsidó élet egyik lánscseme — felépíthetik.

Ezt a segítyt nemcsak egyéni kölcsönnyújtással, hanem különböző termelői szövetkezetek támogatásával kívánja megoldani.

Mindehhez pedig az amerikai zsidóság — amely eddig is annyi, de annyi anyagi áldozatot hozott a magyarországi hitestestvéreikért — hajlandó volt erkölcsi és anyagi támogatást nyújtani. Kiváló szakembert küldtek ide és ígéretet tettek arra, ha a magyar zsidóság megmutatja, hogy kész önmagán segíteni, úgy az itteni felajánlásoknak a többszörösét fogják adni.

★

Megindult a részjegyzés, amelyhez mindössze 2,000.000 forintot kívántak a magyar zsidóság részéről, de kiderült, hogy a magyar zsidóság jegyzése még távolról sem kielégítő, mert: a magyar zsidóság egyrésze elfelejtkezett a múlttól, nem érez sorsközösséget, nem érez egyéni felelősséget és a hiányzó zsidó érzéseken túl képtelen reálisan látni, hogy egyéni érdeke a zsidóság megerősítésére.

★

Mindezekről írtam és kiderült, hogy mindezt egyesek nem akarták megérteni, csupán „propagandának“ olvasták.

★

Végtelenül szomorú lennék.

ORTH. KÓSER SEL PESZACH

CSOKOLÁDÉ, teasütemény, kétszersült és cukrász különlegességek.

Viszonteladónak is. Vidékre utánvétellel.

Orth. rabbiság felügyelete alatt.

Weisz Mór CUKRÁSZÜZEM

DOB-U. 22. — Tel.: 221-407

NAGY SZÉDER-EST NISZEL

orth. kóser éttermében, Révai-u. 14. Tel.: 120-092.

Elit közönség. Elismert konyha. Polgári árak.

Kitűnő homoki Tokaj-hegyaljai

Sel Peszach **BOROK**

legelőbban. ★ Díjtalan házhoz szállítás.

ha nem lenne előttem két levelezőlap.

Az egyiket Róbert Henrik (Wien, I. Bankgasse 6.) írta és ebben az „Önállósító Hitelszövetkezet“ igazgatóságától belépési nyilatkozatokat és prospektusokat kér.

Ugyancsak jó érzés olvasnom Lindner Mór szegedi szegényember (Dugonics-tér 11.) sorait, aki így ír: „Kérem velem közölni, hogy részletfizetésre lehet-e jegyezni részjegyeket. Tekintettel a nehéz helyzetre, csak 1 darabot jegyezhetek. Mindnyájunk kötelessége ezt a fontos intézményt támogatni.“

★

Ilyen és hasonló zsidó testvéreimnek szölok, akik írásaimat nem propagandának, hanem a magyar zsidóság emberibb életére trükkvésének olvassák...

JÁK SÁNDOR

„Jeremiás“

A Pesti Izr. Hitközség Oneg Sabbat rendezvényeinek során, szombat délután a hitközség Sip-utcai dísztermében, dr. László Zsigmond, a Goldmark zeneiskola igazgatója tartott előadást Stefan Zweigről és különös részletességgel a „Jeremiás“ című drámájáról. Dr. László Zsigmond Stefan Zweig művészetének humanista vonatkozásait domborította ki, rámutatott arra a döntő élményre, amelyet Stefan Zweignak jelentett a Bibliával való találkozás. Ennek az élménynek terméke a „Jeremiás“ című verses dráma, amelyet minden kultúrnyelvre lefordítottak és a nagyvilág városok színpadain bemutattak. Stefan Zweig a „Jeremiás“-t az első világháború alatt írta. Titkoskorszakának szánta a sovinizista és a háborús izgatás ellen. A békét hirdette, akkor, amikor a háborús uszítók kaplak teret sajtóban és irodalomban egyaránt. Elemmezte a „Jeremiás“ című dráma zeneiségét. Az eredeti szempontokhoz gazdag előadást a közönség nagy érdeklődéssel hallgatta végig. Palotai Erzsé a „Jeremiás“ című drámából adott elő részleteket nagy sikerrel. A Ráskay Lea Jeánygimnázium vallásos körének ének-kara, Fröhlich József Józsa vezényletével, héber dalokat adott elő, amelyeket a közönség lelkes tapsal jutalmazott.

Új zsinagóga épül Isztambulban

Az isztambuli főrabbinátus nagyszabású gyűlést rendezett új zsinagóga építésére, mivel a város zsidó lakossága erősen megnövekedett. Ugyanakkor elhatározták, hogy rendbehozzák a külvárosok zsinagógáit is.

A közeljövőben Isztambulban Zsidó Központi Könyvtár is alapítanak és ott összegyűjtik a Törökország különböző részein szétszórtan levő kisebb zsidó könyvgyűjteményeket.

Netty, Lotty, Betty és társaik

Írta: SZILÁGYI GÉZA

CSAK A MINAP méltatta az *Új Élet* meleg hangon és pozitívan elismerő értékeléssel, azt a - dus szemelvénygyűjteményt (1848-1849 a Magyar Zsidóság Életében), amelyet a Pesti Izraelita Hitközség leánygimnáziumának és ipari leány-középiskolájának negyvennyolcas ifjúsági bizottsága adott ki. dr. Zsoldos Jenő igazgató finoman mérlegelő szerkesztésében. Ez a könyv tanulságosan jellemző a női életet nyújt a magyar szabadságharcnak tanulmányokban, hírlapokban, folyóiratokban megfigyelhető, nem egy esetben szinte rejtőzködő sajtó- és irodalmi anyagából. Aki lassan végigapozza a vaskos kötetet, sok minden megállíthatja olvasó szemét, adatokat lajstromozó agyát, emberekkel, különösen szenvedő emberekkel együttérző szívét.

Hosszabb ideig jództem azon a mindössze egy lapnyi szemelvényen, amelynek hétköznapi címe: *Gyűjtés. Amit láttam vagy hallottam véltém működni, azt most, egymondva, másokkal itt láttatni igyekszem.*

ZSIDÓ ÉS NEMZSIDÓ történetről egyetértünk abban, hogy a szabadságharcban a Pesti Izraelita Hitközség még azelőtt az áron is, hogy meggyűjtötte hivatalnokai karát és egyházi iskoláinak osztályszámlát, *angyalilag is segítette a szabadságharc ügyét.* Nemesak nagyobb kamat nélküli kölcsönt nyújtott a kormányoknak, hanem templomait és a Chedra Kádiseknek ezüstpénzt is odaajándékozta az államkincstárnak, felszereléssel látta el azokat a zsidó egyetemi hallgatókat és mestereket, akik beléptek az önkéntes hadseregbe, a Hitközség tagjai között rendezett ásméleti gyűlések után pedig *készpénzadományokat, felszerelési tárgyakat, ruhásműveket és élelmiszereket* juttatott a magyar hadseregnek. Két ilyen kisebbfajta gyűjtésről — persze főval több is akad — beszámol a Zsoldos Jenő szerkesztette szemelvényes munka is. Mind a két gyűjtést egy Langsfeld Fülöp nevű miskolci fiatalember rendezte, aki Budapestben az *Engländer-féle* szöveg- és szalagnagykereskedésnek volt alkalmazottja. Ugyátszik, hogy ennek a fiatalembernek — az egyik adat szerint harmincnyolc, a másik szerint csak huszonhat éves volt a szabadságharc vihargyúgya idején — becsülvénye nem főltötte be egészen a nők ellőzködő igényeinek kielégítése, tolatell-selymek szakértő megfapinása, szalagoknak eladása előkészítő osztályozása, hanem, magasabbra törve, *gyűjtészenvedély* fogta el. Csak

hogy nem tökélt igyekezett összehajmozni, esetleg önálló üzletnek későbbi alapítására, nem műtárgyakat próbált összeválogatni értékes magánygyűjtemény céljaira, nem egyén ruhátárát törekedett fényűzővé kiegészíteni. Ambíciójának elsősorban *közérdekű irányzottsága* másfelé terelte: a katonai kórházaknak *gyűjtött fegyvereket.* Nem békeidőben, hanem 1848 zavaros őszén ejtette hatalmába ez a buzgóság a mindenesetre *önzelen* és nem nevének dicsekvő forgatomban hozatalára gondoló Langsfeldet. Igazán nem sejtette, hogy száz év múlva is megemlékeznek majd róla és gyűjtéséről, amellyel, bármennyire szerény mértékben is, de *segítségére szolgált a szabadságharc ügyének.* Önzelen lélek volt, tehetségéhez képest szolgált egy szép és becsületes ügyet, amelynek azonban Langsfeld, egy akkoriban is antiszemita irkolt *haszonlesőnek* bélyegzett „faj” gyermeke, sem magának, sem hiteltvéreinek nem látható hasznát. Altruista lélek volt, teljesen elakult és mármár a semmiség ködétől elakart emléke legyen ábról.

A PESTI IZRAELITA NŐEGYÜLET bizonyára megkönnyítette volna Langsfeldnek a gyűjtés munkáját. De ez a nemes-célú egyület csak tizenhét éves volt később alakult meg: 1863-ban. Noha adatainak nincsenek róla, kétségtelen, hogy *magának Langsfeldnek kezeit megszervezte és végrehajtania gyűjtőakcióját.* Eredményéről a hivatalos „Közlöny”, amely jórészt életbevágóan fontos törvényeket és rendelkezéseket közöl, nem tartotta *meglétságon alulnak a pontos beszámolást.* A *Közlöny* szerkesztője nyilvánvalóan tudatában volt annak, hogy az ilyenfajta gyűjtés nemesak pusztá lényével és viszonylagos eredményével fogva jelentőséges, hanem ezen túlmenően példamutató és irányjelző is. Mintha föltétele dörögtek volna a nem gyűjtő és másokat gyűjtésben való részvételre nem toborzó közönysöknél és lánylúknak: „Nem szégyenlünk magunkat! Amit Langsfeld Fülöp, ne tagadjuk, még egyelőre *nászadosztály* útlampolgár, hazafias buzgóságában megtesz, hasznol nem keresve és elismerést nem várva, azt li, közjogi-lag jobb helyzetben melegedő teljesjogu átlampolgárok is megtehetik, sőt *sürgős kötelességeik* volna meg is tenni!”

A *Közlöny* két alkalommal emlékszik meg Langsfeld Fülöpről: 1848 november 29-iki és ugyanannak az esztendőnek december 17-iki számában. A megemlékezés formája: *hivatalos átvételi elismervény,* amely Langsfeld Fülöpnek szól, de lelkiismeretesen felsorolja mindazoknak, *jórészt nőknek,* a nevé is, akik a pontosan lajstromba szedett fehérneművel sikerhez segítették a Langsfeldtől kezdeményezett és szervezett gyűjtést a katonai kórházak részére. Minthogy a gyűjteményt az *Országos Rendőri Hivatalnak* adta át a gyűjtő, ez a hivatal (az első esetben Bartal Károly irodagazgató aláírásával) állította ki az átvételről szóló és a *Közlönyben* közölt elismervényt.

KISSE BELEKÁBULOK a sok fehérneműbe, amely a száz év előtti hivatalos nyugta-lajstromból felém leng és körül fog, tisztára kimosottan és, ha nem volt már előírásosan ép, alaposan ki is *javított.* Ingek tömege, kiserlelt életre elevenedve, akar rámlapadni. *Átsónadrágok,* akkori hivatalosan elfogadott népies nevűk *„gyűjtők”* (két t-lvel, ugy bizony) körülfontják sovány lábami szárát. *Lepedők* kinálkoznak láradt testem alá. Előkelő *harisnyák* és pörisasb lábtavatók kelletik magukat. *Pólák* és *„lépek”* ek ajánlkoznak esetleges sebeink fölé. Te-lejébe még *halósapkák* is kacérkodnak kopasz fejemmel. Ne felejtjük el, a hivatalos átvételi elismervényeknek fantáziátlan emberek szemében száraznak látszó számadatai voltaképpen érdekes és jellegzetes családi hátterekre nyitó ablakok. Száz évvel ezelőtti a szóban-forgó fehérneműeket jórészt nem *gyűrtben* állították elő, nem *üslében* vásárolták, nem *varró-nővel* készítették, hanem az adományozók otthoni szorgos,

fáradtságos, lelkiismeretes *kéz* munkájának egyéni eredményei voltak. E fehérneműket nem a beteg vagy megsebesült katonáknak szánták eredetileg, hanem a család tagjainak, akik-től, nem éppen a fölőlségből, elvonták, minden kényszer nél-kül, önként, legfőkébb *Langsfeld Fülöp* rábeszélésére, a szabadságharc katonái részére, akik bizonyára még *jobb*an *szornáltak* e nehezen nélkülöz-hető fehérneműfélékre. A *jószív,* talán nem felekezeti sovíniz-mus, ha azt mondom, a *zsidó-szív* önzelen, de milyen önzelen könyörületelességének *sze* esztendő látlatából is megha-ló, *szívünket* *valóság*gal meg-simogató megnyitvánusa ez.

A TÁRGYAK NEM ÖRÖKKÉ-VALÓK, bár néha ezredekkel, néha századokkal, néha csak évtizedekkel vagy pusztán évekkel *telülék az embert.* A fehérnemű, különösen ha használják és nem muzeális vitrinben őrzik, rendszerint elég rövid életű. A mi fehérneműt a zsidó-nők katonáknak adományoztak annakidején, akármilyen látvány anyagból készült is, bár a leg-nagyobb gondot varrták és régcséregben lőnkremesődött, al-málkott, agyonvasolt, szétfosz-rott, még rongy formában sem őrizhetle meg eredetijének em-lékét. Ámde az emberek még *kevésbé* *ellentállók.* Akik 1848 őszén és telén hozzájárultak ehhez a gyűjtéshez, *közülük senki sem él már,* akkor sem, ha nélan *matuzsálemi* kort ért volna el. (Nem tudom, kinék ének még netán gyermekei, unokái vagy dédunokái.) De ha a száz év előtti fehérneműgyűj-tők mind meghaltak is, ha ismeretlen sírban porladtak is el, képzeletem szuverén jogánál fogva egy percre *felidézem őket,* jobban mondvá, mert hiszen halottakat feltámasztó csoda-erőm nincsen, *emléküket* *éleztetem föl* legalább is *magamban* egy-néhány kegyeletes pilanatra. Boesássák meg nekem haló por-rukban, hogy noha idegen va-gyok, bizalmasodtam velük és így *közönös* őket, egyben buesztva is fölük:

— Édes jó *Louisa, Julia, Catrin, Franciska, Charlotte, Theresia, Netty, Catty, Rosalia, Anna, Minna, Lotty, Joanna, Eleonora, Regina, Amália, Betty, Mari, Helena, Mimmi, Céli, Babet, Lina, Éva,* mennyi jó-ság, kedvesség, szépség, sírba-szállott jószág, ködbeveszett kedvesség, örök árnyékba bele-sötétült szépség imbolgoy nove-tek körül! Drága, lelkes, önfel-áldozó zsidó lányok és asszo-nyok, meghalt halálattal ha-jólok meg előttek. Vakmerő képzeletben hadi esőköjtem meg egykoron oly dolgoz, fá-radhatatlan, szőkegész, most már csak esontváz-kezeleket. Boldog vagyok, hogy öreg vi-vetben *halott* mécses gyűjt-hatam emlékezetek megszentés-lésére...

A Gordonia Makkabi Hacair színjátszói közkivá-natra vasárnap, április 18-án délelőtt 1/2 I órákor

a Vigszinházban újból előadják

Carel Capek: ROVAROK

című szatirját, az eredeti szereposztásban.

Jegyek: V. Teleki Pál-utca 8. I. — Tel.: 380-500

Példát mutató elintézés

Szerkesztőségünkhez az elmúlt hetekben panaszos levél érkezett. Brója Grünfeld Ezekiel, levelében elpanaszolta, hogy a Budapest—záhlonyi vonaton utazott, amikor a fülkében felszerelt Szelefon Hangos Híradó közvetítése során a bemondó olyan hangsúllyal szökött Jézus keresztesztéséről, hogy a III. osztályú fülkében vele együtt utazók magatartását fenyegetőnek érezve, el kellett hagynia a fülkét. Mi a panaszt kivizsgálás céljából illetékes hely tudomására hoztuk. A vizsgálat eredményéről az alábbi értesítést kaptuk:

„Folyó hó 1-én a Közlekedésügyi Minisztérium Sajtóosztályához továbbított és Grünfeld Ezekieltől származó panasz leltámszeres kivizsgálása alapján a Sajtóosztálynak megküldött tájékoztató, valamint a vizsgálat alkalmával felvett jegyzőkönyvek és hírszolgálatunk ügyrendjének másolatát csatoltan megküldjük azzal, hogy szövetkeztünk a Szelefon Hangos Hírszolgálatot demokratikus szellemben vezeti és a cél is az, hogy főleg személyvonatokon utazó dolgozókat szórakoztassa és az utazással járó fáradtságukat könnyítse. A hibát elkövető Péter Imrét azonnal leváltottuk, a jövőben pedig még az eddiginél is fokozottabban ügyelünk arra, nehogy alkalmazottaink közül bárki is felelőtlenül, engedély nélkül, hatáskörét túllépve elkövetessen olyan cselekményt, ami a legesekélyebb panaszt vonná maga után. A történetet a magunk részéről fájjaljuk a legnagyobbok sajálatunkat fejezzük ki a történetek felett. Tisztelettel: a MÁV Alkalmazottak Konzum-Szövetkezet Ellenőrsége.”

A csatoltan megküldött jegyzőkönyv-másolatból kiderül, hogy a panaszolt szöveget egy idegen férfi — aki református papnak adta ki magát — olvasta be szabályellenesen a mikrofonba. A szabályzat a legszigorúbban tiltja, hogy bárki idegen a felolvasófülkébe belépessen s ott bármilyen tevékenységet fejthesen ki. A bemondó csak a hivatalosan kapott anyagot olvashatja fel.

A magunk részéről örömmel regisztráljuk azt a tényt, hogy a MÁV Alkalmazottak Konzum-Szövetkezte a panaszt a legközelebbi időn belül megvizsgálta s a vizsgálat eredményeképpen a mulasztást követő alkalmazottat leváltotta.

Hagadat peszachra

talos, tölnt és minden kegyeszt
Jahrzeit-tábla készítés legol-
csóbban Ungár Móránál, Király-
utca 17. Képv. alatt v. l. 4.

Április 19-én avatják fel a varsói gettó emlékművet

Az európai és az amerikai zsidóság képviselőinek és a demokratikus kormányok kiküldöttjeinek a jelenlétében avatják fel április 19-én a varsói zsidó gettó területén azt a művészies kivitelű, hatalmas méretű emlékművet, amelyet a lengyelországi és az egész világ zsidósága állít a varsói gettó harcosainak és az elpusztított hatmillió zsidó martírjának emlékére. Erre a világszerte nagy érdeklődést keltő

emlékünnepségre a neológ magyar zsidóság képviselőjében dr. Rácz Zoltán főrabbi, az izr. tábori lelkeszet országos vezetője és dr. Fisch Henrik főrabbi, az Országos Iroda hitéleti ügyosztálya vezetője mennek el. Mindketten maguk is Auschwitzban voltak deportációban, s most, mint a sokat szenvedett magyar zsidóság kiküldöttjei, tolmácsolják együttérzésüket és hódolatukat a hősök emléke előtt.

Pályázati hirdetmény

A PESTI IZRAELITA HITKÖZSÉG ELŐJÁRÓSA NYILT PÁLYÁZATOT HIRDET A PESTI IZRAELITA HITKÖZSÉG KÓRHÁZAINAK

1. egy belgyógyászati alorvosi,
2. kettő belgyógyászati segédorvosi,
3. a Bródy fül-, orr- és gégeosztályon egy alorvosi,
4. Bródy fül-, orr- és gégeosztályon egy segédorvosi állásra.

A pályázati hirdetményhez mellékelendő:

- a) születési bizonyítvány,
- b) nős pályázókál házassági anyakönyvi kivonat,
- c) Magyarországon gyakorlatra jogosító orvosi oklevél,
- d) orvosszak szervezeti tagság igazolása,
- e) szakorvosi bizonyítvány, vagy a szakképzettséget igazoló más bizonyítvány és eddigi kórházi vagy klinikai gyakorlatot igazoló iratok,
- f) curriculum vitae,
- g) tudományos dolgozatok és működési bizonyítványok.

Az alkalmazás előfeltételei tekintetében a fennálló törvényes rendelkezések és kórházunk szervezeti és működési szabályzatának 58., 62., 64., 66–68. és 99–115. §-ai irányadók. A megválasztott alorvosi magát fenti szervezeti és működési szabályzatunknak, valamint a hitközségi alkalmazottakra irányadó szolgálati és felelősségi szabályzatnak.

Az ismételtlen hivatkozott szabályzat 67. §-a értelmében al- és segédorvos egyesületeknél, vagy más intézményeknél orvosi

vagy kórházi állást nem vállalhat.

Ugyanazon szabályzat 113. §-a értelmében a hitközség előjárósága a kinevezés alkalmával állapítja meg, hogy az al- és segédorvosok közül kik laknak a kórházban.

A kinevezés a kórházi szabályzat 64. §-a értelmében 2 évre szól és az alorvosi kinevezés egyidejűleg további egy évre, a segédorvosi kinevezés egy ízben 2 évre meghosszabbítható, amennyiben azonban az alorvost a hitközség kórházaiiban teljesített 4 évnél rövidebb segédorvosi szolgálat után, avagy pedig a hitközség kórházaiiban ellátott segédorvosi szolgálat nélkül nevezik ki, állása két ízben hosszabbítható meg, mindenkor egy-egy évre.

Javadalmazás tekintetében később fog intézkedés történni.

A pályázati hirdetmények a Pesti Izr. Hitközség iktató hivatalában (VII., Sip-u. 12. I. 21.) nyújthatók be. A jelen hirdetmény a hitközség hirdetőtábláján, valamint a Pesti Izr. Hitközség kórházainak hirdetőtábláján, az Új Élet című lapban és két orvosi szaklapban közzéteendő. A pályázati határidő 15 nap, attól az időponttól számítva, amiképpen a pályázati hirdetmény az orvosi szaklapokban megjelenik; nem egyidejű megjelenés esetében a későbbi megjelenés időpontja számít.

Budapest, 1948. április hó 15. napján.

A Pesti Izraelita Hitközség Előjárósága nevében:

DOMONKOS MIKSA
ügyvezető.

STÜCKLER LAJOS,
elnök.

Orth. kóser Sel Pesach husvétí fűszerárú

a legolcsóbban HARTMANN HERMANN cégnél
BUDAPEST, VII., DOB-UTCA 9. — TELEFON: 227-648

Rongyaiból

megunt, elviselt kötött holmiaiból,
gyönyörű torontáli szőnyeget készít
Ehrenfeldné VII., Izabella-u. 67

HASKÓ MÉRNÖK CIÁNOZ

CONTAK porral tri polcskát garanciával, szobánként 30 Ft-tól.
Telefon: 222-223. — Kórházak, penzjók, szállodák karbantartása.

FIGYELEM! Frissen olvasztott kóser sel peszach LIBA ZSIR

olcsó árban kapható minden mennyiségben.

Freireich Henrik

Orth. kóser baronfi kereskedő
Debrecen, Pásti-ut. 2.

Orth. kóser Sel Peszach BOR

kapható

BEUTUM söntésben

V., Váci-út 36
földszintes ház

Sel peszach ÜVEG, PORCELÁN ÉS ZOMÁNCÉDÉNY nagy választékban legolcsóbban. Kis szépséghibás zománcédek 15% engedménnyel

ZELMANOVITS edényházban
Csányi-u. 2. Szombaton zárva

PERZSA

szőnyegek

VÉTEL ELADÁS UNGAR Király-u. 14 és Rakóczi-ut. 42

Új és használt

BŐRÖNDÖK

uti kofferek.

Vétel, csere, eladás.

KANDEL Népszínház-n.
Th. 139-304 20

KALAPJA piszkos, formátlan? Rendbehozza LAMPERT káposztmester, Budapest, VII., Jókai-tér 6. szám. udvarban.

Jó és olcsó

függőnytartó

képecretek
nagy választékban.
Üveges munkát vállalok

Szécsényi

VII., Bethlen Gábor-utca 7 sz.
Telefon: 224-288.

A pontos, megbízható

„DAVAJ” BOY-vállalat
mindent elintéz. — (Éjjel-nappal)
Teher-taxival is.

Király-utca 21. Telefon: 226-893

Spanyol,
angol, francia,
orosz
nyelvórák

BERLITZ

IV., Vörösmarty-tér 2
Telefon: 181-012

DZSOINT

Irta: GYÖRGY ENDRE

SZÉP ERNŐ, ez az igaz költő, nyelvünk ötvösművésze, magyarázgatta egyik írásában, hogyan kóstolga, próbálgatja, a pesti ember ennek a nagy segítőintézetnek a nevét. A Joint-szervezetről beszéltek, a Jointról, amely meg sem várta a csatazaj elűlését, máris megjelent Európa meggyűrt országaiban, hogy gyógyítsa, segítsen, helyreállítson. Mentett testeket és lelkeket, talpraállított szerencsésen megmaradt családokat és tetőt huzott szétzilált otthonok, kenyeret adó műhelyek fölé. Hatalmas méretű kendőket hozott magával a kontinensre; ezekkel a gyolcsokkal igyekezett felszárítani az árván, egyedül és magukra maradt gyermekek, özvegyek, családtagok tengernyi könnyét. Szóval a Jointot mindazok, akiknek dolguk volt vele, (már pedig kinek nem volt az elmúlt három-még esztendő óta?) külföldieképpen nevezték. Dzsoint-nak kell ejteni ezt a kezdetűkből összetett műszót, de aki nem nagyon járatos az angol nyelvben, (a családnevek és intézmény-elnevezések olvasása ott egészen sajátos és teljesen egyéni) és mégis azt szeretné igazolni, hogy milyen otthonos a világban, bizonyos előkelőségek hangszóval, Zsoenek, sőt Zsojenek mondja. Aki leginkább meg akarja közelíteni a helyes kiejtést, Zsojint vagy Zsojint-ot fuvaláz a foga között. Arra vajmi kevesen gondolnak, hogy a „j” olyan keményen ropogtatandó, mint a cukrozott mandula. Három mássalhangzót kell egymás mellé fogni és a „dzs” ismételtetésével olyan hangot adni, mint a diótörés, vagy amikor az ütő odakocog a rézmozsár oldalához. Mi, köznapi emberek, észre sem vesszük a Joint híveinek és bírálóinak, de mindenestre igénybevevőinek ezeket a nyelvbéli elkalandozásait. Poéta-fü, amely nemesek a szövegre, hanem a zenére, a szó, a beszéd zengzeteire is figyel, kellett hozzá, hogy a finom Arnyalat-különbségeket meghallja. De akárhogyan emlegetik is, imádságosan vagy káromkodva, el kell ismerni, hogy az Újvilág zsidósága, amely a hatalmasnál is jóval nagyobb pénzmennyiséget összehadja, hogy Európa vérszegény, félában sántikáló zsidósága meg erősödjék és pótolja az anyagi vérvértesítést, olyant művelt, ami előtt kalapot kell emelni. Helyesebben: a mi rítusunk szerint, tegyük fel előttük a kalapot.

★

MINDEN SEGÍTŐSZERV okkal törekszik a tökéletességre, de természetesen, mint az emberi alkotás általában, nem lehet

tökéletes. Elégedjünk meg az-
al, ha meg akarja közelíteni
ezt a fokot. Ez a legtöbb, amit
tehet. Ez már szinte sok is.
Ahol emberek ezreivel, tízeze-
ivel, sőt a megmaradt másfél-
száz ezerrel foglalkoznak, ott
szükségzerűen előfordulhatnak
panaszok. Az emberek türelmet-
lenek (azaz tette őket az év-
tizedeken át ellenük irányuló
ilegháború, a bombázásról fül-
síkeltő zaja és a néma gáz-
kamra sötét árnya, ezért mindig
sürgelő a fellépésük. Szerintük
az, aki ad, nem elég gyorsan
ad, még, ha mozdulatai olyan
sietősek is, mint az expressz-
vonat sebessége. A kívánságok
nőnek, szaporodnak, viszont
néha a legmélyebb zsák is ki-
ürül. A követelődés alapja az,
hogy a lángokból kimenekül-
teknek semmiük sincs; hiányzik
a ruha, a felszerelés, a lőke,
illetve mindez nem volt meg
akkor, amikor — ha erőltet-
hangon is — a régi romokon
újbol az élet dalát kezdtek éne-
kelni. Ez a nemzedék, amely a
háború kivül az újkori fáraók
sanyargatásait is elszenvedte,
nehezen tud kiegyenesedni és
nagyon sokáig kénytelen még
mankókra támaszkodni. Persze,
nem várhatunk mindent a seg-
gítő kezektől; a magunk kevéske
erejére, sőt ennek megfeszítésé-
re is szükség van. A nem tulzot-
tan hálás természetűekkel szem-
ben, hadd emlékezzem hálával
azokra a jötevőkre, akiknek a
náci-pokolból való megtérésem
után az első támogató gesztust
köszönhetem. Kelenföldre „fu-
tottam” be akkoriban. Valójá-
ban nem futottam, mert cam-
mogni is alig tudtam. A kilört-
betört ablaku, nyomasztóan
zsúfolott vonatról, amelyen való-
sággal egymás ölén és vállán
kuporogtunk, jótékony dámák
segítettek le. Gyöngye voltam és
ugy inogtam, mint a frissen üt-
lelt fa. A testem remegett, lel-
kem nyugtalankodott, szívem
hevesen dobogott. Végre, végre
ittthon! Istenem, én megint
Budapesti! Boldog voltam és
mégis félelem fogott el. Félttem
magának a városnak viszont-
látásától (mi maradt a tekint-
telemmel oly sokszor szeretettel
végigsimogatott épületekből?)
és remegtem a régi házba, el-
hagyott otthonomba való helé-
péstől. Iszonyodtam a valóság-
tól. Vajjon viszontlátom-e a

szerteszórt családot és, ha igen,
hol és hogyan? Mielőtt utnak
indultam, abban egyeztem meg
a feleségemmel, hogy a „mi ut-
cánk” megjelölt helyén feltép-
jük a fasztert és bazalt kocka-
kó alá rejtjük címünket, ahol
az égi hatalmak segítségével
egymásra bukkanhatunk. De
mielőtt ide eljutottam volna,
első utam a Bethlen-térre ve-
zetett. Nem a magam jószántá-
ból mentem oda, hanem vüllek.
Nyolc hónapi távollét után,
amely alatt szerencsére megfor-
dult az az átkozott világ, persze,
azt sem tudhattam, hogy mi
van ott és hogy az egykori si-
keltéma-intézet pirosfélgáz épü-
letének, amely közben már
munkaszolgálatosok tanyája és
kórház is volt, milyen jelentő-
sége lesz életem újkeze-
désében. Miután a pályaudvaron
a sok rom között még épen
maradt kis épületben megven-
déltek, hatalmas ibrik forró
kávét adtak, amittől valósággal
életrekeltem, majd még meleg
félcupot nyomtak kisebesedett,
kérges, tisztátalan markomba,
felpakkoltak az ott álldogáló
strátszékerekre. Nehezen cihelőd-
tem, majd elnyultam a szegé-
nyes hálszakok, szennyes pok-
rócok és összegubancolódott,
de mégis feltűné őrzött ruha-
csomagok tömegén. Korábbi
életemben autóbuszokon, taxi-
kon, magán- és hivatalos autó-
kon meg villamoson száguldtam,
hogy felgyülemlett teendőimet
elvégezhessem. Most, amikor
mint utolsó vándor visszatér-
tem, nem volt semmi sürgős
dolgom. Nagyon megfelelt hát
a zöldes szék, amely elé
két ló helyett csak egyet fog-
tak. A csont-bőr-paripa lassu
léptekkel nekivágott a nagy ut-
nak és kocogva, zörömpölve
haladt át a deszkapallókkal ki-
egészített hidon, végigbaktatott
a Köruton, majd a Dohány-ut-
cába befordulva jutott el a
Bethlen-térig, a zsidó segítő-
bizottság házáig. Belül mintha
kacagtak volna a különös
menet, a garabonciás utazá-
son, s arra gondoltam: lehet
ugyan, hogy dicső hadvezérek
nagyobb pompával várnak a
hazatértükör, engem mégis ki-
elégít a szerény, de barátságos
fogadtatás.

★

HISZEN EGÉSZEN MÁS EZ,
mint amikor akaratomon kívül

„elmentem”. Akkor marcona és
riasztó tenton ábrázatok közé-
ledtem félelem félelmekellőné-
most lágy szláv arcokat látok,
fiatal katonák sötétlőn derűsen,
mosolyogva. A házakon zás-
lók, mintha örökké ünnep vol-
na. Ünnepe is ez, hiszen meg-
szabadultunk a barbár horog-
keresztesektől! A hidon és a te-
reken hatalmas képek; a szova-
jet nép atyja barátságos tekint-
ettel néz reánk. A Ferenc-kör-
ut, József-körút piszokszürke,
földbarna és téglavörös házai
nagyon is foghíjas. Bomba-
szántott köztűz végig. Vízó-
bukkant fel a közelmúltból;
ugyanítt vilt végig a rendőrség
zöld autója, amikor a csepeli
internátóba borbá szállított. É-
ppen ez előtt a ház előtt jelezte
fércérelhetetlen közmozdulattal
a gyűlölködő nyilas: Igy huznak
majd fel benneteket!... De mit
is akarnak tőlem a Bethlen-tér-
ren? Miért kell előbb idejőn-
nom, mielőtt családomat (ha
megvan) viszontlátatnám? Miért idevezet az első út? Azért,
mert segíteni akarnak. Mert
elátnak a legszükségesebbel;
ruhával, pénzzel, iratokkal. (His-
zen nem vagy senki; nincs ne-
ved, annyira papirostalan vagy,
mint a ma született csecsemő,
mert a leti dokumentumaitól is
megfosztottak.) A dolog ugy
kezdődött, hogy Buchenwaldban
levetkőztettek. Itt meg felöltöz-
tetnek. A rongyok helyett ru-
bát, az ormótlan fiatalu ba-
kanes-maradék helyébe cipő
adnak. kapsz ételmet is. Mind-
járt lesznek jókora darab ke-
nyeret; majd sétálj el a barak-
éltéremhez, ott forró levest,
meg húst találnak. Azután vedd
fel a pénzegyedet, — az alap-
tőkét az indításhoz, ami nélkül
még egy újságot sem vásárol-
hatsz — és végül fogadd el a
csomagot, amit szeretettel —
ezért szeretetesemag — kínál-
nak. Mindezzel már megindul-
hatsz hazafelé és ha e pillanat-
ban még magad vagy is, érzed,
tudod, hogy nem egészen társ-
talannal, nem elhagyottan; ime,
mindaddig, amig nem vagy újra
egész ember, gondoskodik rólad
a közösség. Az örökké gáncos-
kodók, elégedetlenkedők és
könyveműen vádaskodók nem
is tudják, mit jelentett akkor a
teljesen kifosztott, rostjaira
szahadozott textilneműben di-
dergő volt deportált számára ez
a támogatás, a friss, jó hőmi,
amelyben ismét utnak indulha-
tott, s főként az a lelki vigasz,
erősítés, meg a tudat, hogy tö-
rődnek vele. A cinikusok és
könnyen felejtők nem értékelik
sokra azt a pullovert, azt a
gyapjú ujjast, aminek kiűlőb
ruhadarabon már lehetett, de
hasznosabb, praktikusabb és
szükségesebb még soha. Csak-
nem egy esztendőig vágyódtam
ilyen kázan-meg hajbi után és
ezalatt az év alatt menáit di-
dergtem, vacogtam, remegtem!
Ha a kabátka velem van a col-
dizi bomok és kavicsbányá-
ban, mennyivel kevesebbet
szenvedek a szabadban az idő-

Megbízható orth. kóser
Sel peszach fűszerárak
Saját készítményű
Sel peszach sütemények
legjobb minőségben
Kitűnő borok, pálinka
olesó árban.

Orth. Rabbiság állandó
felügyelete alatt
Engländernél
VIII., Karácsony Sándor-u. 1
Teleki-tér sarok
Telefon: 336-757
Rendeléseket házhoz szállítunk

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

HIREK A ZSIDÓ ÁLLAMRÓL

A Hagana győzelmes harca Jeruzsálemért

Az elmúlt hetek politikai eseményei arról győzték meg a Zsidó Állam katonai és politikai vezetőit, hogy az UNO döntés végrehajtásában senkinek a segítségére nem támaszkodhatnak és annak hosszú ideig történő elhúzódása az egész terv megvalósítását veszélyeztetné. Politikailag a helyzet valóban katasztrofálisra jutott. Katonai vonalon azonban a helyzet kedvező. Az események várható alakulására való tekintettel a Hagana és az ujonnan szervezett új zsidó haderő többé-kevésbé végrehajtotta a felosztási tervet. Ma az a helyzet, hogy a de jure visszavonás alatt álló felosztási terv de facto nagy általánosságban már megvalósult. A zsidó haderő az új ország határainak többé-kevésbé megfelelő pontokon helyezkedett el. A felosztás katonai végrehajtására annál is inkább szükség volt, mert időközben oly nagyszámú külföldi haderő érkezett nyíltan az országba, hogy a szükséges óvintézkedések meg nem tétele azt a veszélyt rejthetne volna magában, hogy az idegen csapatok még a teljes egészében zsidó területeket is megtámadhatják volna. Ha Palesztinából érkező hírek most már nem zavargásokról, hanem szabályos háborúról számolnak be, úgy ez a fenti katonai intézkedésnek tudható be. A Zsidó Állam katonai kialakulása következtében a tulajdonképpen zsidó lakta Saron-völgyben és Tel-Aviv közvetlen közelében élő arabok angol és arab tanácsra elhagyták eddigi lakóhelyüket, állataikat eladták a zsidóknak és anélkül, hogy a termést learatták volna a hegyekbe húzódtak vissza.

A kiéleződött háborúnak egyik megnyilvánulása volt az a megállapodás is, amit zsidók és arabok kötöttek a nemzetközi Vöröskereszttel. A megállapodás szerint mindkét hadviselő fél kötelezi magát a nemzetközileg megállapított genfi hadviselési módszerek betartására. Mindkét rész felkéri a Vöröskeresztet a szervezethez tartozó háborús mentési és egészségügyi szolgálat ellátására, amelynek keretében a nemzetközi Vöröskereszt egyült működik a Vörös Magen David és a Vörös Félhold zsidó, illetőleg arab szervekkel.

Mint már jeleztük, a háború az utak általános biztonságáért folyó szakaszban különösen a Tel-Aviv-Jeruzsálem út mentén megerősödött és megszorodó harcokban kíván nagy ember és anyag áldozatot. A nagy országutakat folyó küzdelem valójában a Jeruzsálemi csata első szakasza volt. Örömmel jelenthetjük, hogy a Jeruzsálemi csata első menetét a zsidó hadsereg nyerte meg.

A nagy országut stratégiai kulcspozícióját Castel hegytel és Castel falut több mint egy hétig tartó harc után, melynek folyamán a helység többször cserélt gazdát, a Hagana csapatai a legújabb jelentések szerint véglegesen elfoglalták. E harcokban elesett Abdul-Kadir Husszeini, a Jeruzsálemi arab főparancsnok. A több ezer főnyi arab hadsereget számban jelentékenyen kevesebb, de katonailag sokkal jobban képzett zsidó egységek verték meg. A casteli ütközetben döntő szerepe volt a harcba beavatkozó Hagana repülőgépeknek és a zsidó könnyű tüzérségnek. A győzelmes casteli csata megnyitotta az utat élelmiszer-szállítmányok számára Jeruzsálem felé. Ezek nagy mennyiségben meg is érkeztek

a fővárosba és így a zsidó lakosság adagolt élelmiszerellátása néhány hétre ismét biztosítva van. Az országut e fontos pontjának elvesztése után az arabok zsidó Jeruzsálem közvetlen ostromához fogtak. A városban és a város körül összefont zsidó csapatokban a rómaiak ellen küzdő zsidó védősereg szelleme éledt újjá. A jelentések nagy harci kedvvel és kitűnő katonai vezetésről számolnak be. Jeruzsálem közvetlen ostromának nyitánya a külvárosok ágyuzásával indult meg. Az arab nehéz tüzérség egy, a Jeruzsálemtől nem messze fekvő dombról lökte a zsidó városrészeket. Mindegyik lövés után a város bombázása megszűnt, mert a Hagana különlegesen kiképzett osztagainak sikerült elfoglalnia és felrobbantania az arab tüzérségi állásokat.

Jeruzsálem ostromának politikai háttérre

Feltűnő, hogy az arabok az összes vallások szent helyeit őröz. Jeruzsálem városának ostromához kezdtek, ami arra késztette a Jewish Agencyt, hogy figyelmeztető szöveget juttasson el az Egyesült Nemzetek Szervezetéhez és minden nemzetközi szervhez, amely fontosnak találja a szent helyek védelmét. A meginduló tüzérségi ostrom és a bekövetkező egyéb hadműveletek ugyanis erősen veszélyeztetik a

vallások helyek épségét és éppen ezért a Jewish Agency Jeruzsálemre korlátozó fegyverszünetet ajánlott fel az angol főparancsnoknak. Az arabok azonban elutasították a felhívást azt mondván, hogy a Jewish Agency csak azért kíván Jeruzsálemben fegyverszünetet, mert a zsidó városrész tartását lehetetlennek érzi. Az arabok ugyanis május 16-án fel fogják robbantani a város víztárályát, ami csak a zsidó negyedeket

fogja érinteni, mert az araboknak más víztánpótlási lehetőségek állnak rendelkezésére. A dolgok hátterében azonban más indítókok vannak. Erősen gyanítható: Jeruzsálem ostroma azért indult meg, hogy alámassza az angolszász államok UNO-beli tevékenységét, ha az egész világ felháborodása kíséri majd a szent helyek veszélyeztetettségét, könnyebben és gyorsabban lehet elfogadtatni majd a világ közvéleményével az angol hadsereg Palesztinában tartását és közvetlen beavatkozását. Az angol hadsereg tehát új keresztes háború jegyében lép majd fel zsidók és arabok ellen a világ erkölcsi kényszerének nyomására.

A szíriai és iraki hadsereg első koncentrált támadása

Bár a hadijelentések központjában a Jeruzsálemi csata áll, be kell számolnunk azokról a támadásokról is, amelyek az ország különböző részén zsidó települések ellen az utóbbi napokban ismét megerősödtek. A casteli csatavesztés egyben nagy tekintélyvesztéssel is járt az arab hadseregek számára és ezért a központi hadvezetőség elhatározta, hogy az arab katonai morál megerősítése érdekében lényeges győzelmet kell felmutatni. Annál is inkább szüksége van erre az arab hadvezetőségnek, mert a november 29-e óta megindult harcokban eddig még minden támadásuk eredménytelen volt, még egyetlen zsidó települést nem sikerült elfoglalniuk, a zsidók eddig még egyetlen pontot nem adták fel, míg az arabok számos helyet maguk ültettek ki, több falut pedig a zsidók éppen az utóbbi napokban foglaltak el. Az arab veszteségek ellensúlyozására határozta el Fajdzsi, a külföldi arab erők főparancsnoka, hogy megtámadja és elfoglalja az arab és zsidó állam érintkezési pontján levő nagy kibucot, Mismar Haemeket. A támadásról még zsidó forrásból származó jelentések nem állnak rendelkezésünkre. A külföldi hírszolgálatok hírei szerint Mismar Haemekből a zsidók

Zeneakadémia Kamaraterme

Bemutató előadás

április 19-én, hétfőn este 1/8 órakor utána minden hétfőn, kedden és szerdán este 1/8 órakor, csütörtökön és vasárnap 1/4 órakor

SZULAMITH

Zenés koleti mesejáték 3 felvonásban, 6 képben. Írta: Goldfaden-Kövesi A. Zenéjét összeállította és részben szerezte: Donáth E. Rendező: SZABOLCS ERNŐ — Karmester: PÉCSI ISTVÁN

Főszereplők: **Neményi Lili** **Fehér Pál**

Komlós Juci **Cziráky Lucy**
Szigeti Jenő **Lendvai Andor**

Fabri Éva, Révai Judit, Tóth Vall, Sárosi Mihály, Kabos László, Csák Hugó, Rozsnyai I.

A díszletek UPOR TIBOR, a jelmezek MÁRK TIVADAR tervei alapján készültek

Az első öt előadásra minden jegy elkel!

Jegyek már válthatók a pénztárnál d. e. 10-1-ig és délután 6-6-ig, valamint az összes jegyirodákban és a Zeneakadémia portájánál, tel.: 221-373, 221-600

Husvételi sel pészach edényvásár a Viktória edényházban

Boros pohár	— 90
Vizes pohár	1.28
Pálinkás pohár (60-90)	1.20
Mély v. lapos tányér	3.18
Porcellán kávésbögre	1.98
Kanál vagy villa	— 35
Kávéskanál	— 24
Három fakanál	1.—
Egy boros palack	1.78

Demiszenok minden nagyságban. Zománcedény vagy vászalevelekben legolcsóbb árban. Megrendeléseket házhoz szállítunk. Telefon: 222-107. Szombaton zárva.

Mergensztern Jakab, Klauzál-u. 24

Ki ismeri őket?

Felbujtuk azokat a volt koncentrációs táborbeli foglyokat, akik tudnak Bahlburg Wilhelm, Ottó Rudolf tevékenységéről (sz. 1897. IV. 25.) a Slossenburgi koncentrációs tábor SS halálfejes rohamcsapatának a tagja volt, —

valamint Behr Paulról, (sz. 1894. II. 10.) aki a lembergi és lublini koncentrációs táborban a Gestapó bünygyi titkára volt, 1939. I. hónapjától, 1945. V. hónapjáig, —

valamint Risch Wilhelmről, (sz. 1907. XII. 30.) aki az oraulenburgi koncentrációs táborban tolmács és SS volt, 1942. IV. hótól, 1945. V. hóig.

Baumann Erichről, (sz. 1904. V. 16.) aki a struthofi és naziwelleri koncentrációs táborokban 1941-től, 1944-ig őrvolt, —

Becker Adolfról, (sz. 1909. II. 27.) aki 1941. XII. hónapjától, 1945. V. hónapjáig a struthofi koncentrációs táborban volt.

Alscher Josefől, (sz. 1894. VI. 8.) aki 1933-tól, 1946-ig a manthauseni koncentrációs táborban volt capo, —

Appelt Ervinről, (sz. 1911. XI. 11.) aki 1939. XI. hónapjától, 1945. V. hónapjáig a manthauseni koncentrációs táborban a halálfejes rohamcsapat alhadnagya volt, — s végül

külön kiemeljük a már fentebb említett *Alscher Josef* nevét, aki *Buchenwaldban*, *Monlovióban*, *Auschwitzban* és *Manthausenben* is volt, hogy mondjuk, akik öröki, mintpedig a fentebb felsorollakról valamilyen adatot tudnak, legyenek szívesek szóban, vagy írásban a következő intézménnyel jelezni: Jüdische Historische Dokumentation, Linz, Goethe strasse 63.

Tudjuk mindenkivel, aki ismerte és szerette, hogy imádott gyermekeink

Spitzer Tibor és Vadász Ervin István

a Zsidó gimn. volt növendékei. Ők a 10. márciusánál a Közép-Budai haláltábor ideiglenes elzáró házban voltak és 1946. április 18-án délután 11 órakor helyszíni brú pihenőre a rádióbeszélőben lezáró mártírpellejében.

Spitzer Gyula és neje Vadász Erzsébet

Gyapjufonalak,

ingyonyok és kényeztetők nagy választékban Schiff-Részénél, Andrássy-ut. 33. Tel.: 220-369.

Frissen vágott kóser baromfi emmentárilan kapható Fränkel József, Akácfa-ut. 10. sz. üzletében.

Magyar zsidó orvosból egyetemi nyilvános rendes tanár lett Mexikó Cityben

A hárommillió lakosú Mexikó City egyetem a szülészet és nőgyógyászat egyetemi nyilvános rendes tanárul hívta meg dr. Weiss Pál orvost, aki néhány év óta Mexikó fővárosában él.

Dr. Weiss Pál, aki Lévaról indult el, küzdelmes és keserves életutra tekinthet vissza, pedig mindössze 44 esztendő. Amikor a numerus clausus miatt nem vették fel a pesti egyetemre, Prágába ment és ott végezte tanulmányait. Később a pozsonyi nőgyógyászati klinika tanársegéde lett, de az antiszemita érzület miatt onnan is távoznia kellett.

Nagynébezen kijutott Mexikóba, ahol minden idejét tudomá-

nyos kutatással töltötte. *Uttörő eredményeket ért el a hormonkutatás terén és rövidesen nemcsak Mexikóban, hanem az Egyesült Államok tudományos körében is jó névnek örvendett.*

A hormonkutatással kapcsolatos eredményeit honorálta elsősorban a Mexikó City-i egyetem, amikor katedrával jutalmazta. A külföldi magyar zsidó orvos egyellen szomorúsága, hogy a fasisztus idején Magyarországon és Szlovákiában élő összes hozzátartozóit kiirtották. Se apja, se anyja, se testvérei nincsenek. Távoli rokoniával közölte most tudományos karrierjének ezt az új állomását.

Állásnélküli testvéreink

volt munkaszolgálatosok, deportáltak, küldöttük nők is, az alantli foglalkozási ágakban keresnek elhelyezkedést:

Tisztviselő, kereskedősegéd, asztalos, ládogos, bődíszműves, cipész, fodrász, lakatos, utazó, mészáros, kőpílos, raktárnok, gazda, kirakatrendező, sofőr, dobozgyári szabász, nyomdász, vegyész, gépészmérnök, malomszerelő, villanyszerelő, vízvezeték-szerelő, pénzbeszedő, fogtechnikus, üveges, órászerszerész, ügynök, villanyhegesztő, kerregépitő, kádár, kovács, alkalmi munkás, altiszt, fényképész, pék, paplanos, látszerész, autókarrószeria-kárpitos, grafikus, gyógyszerész, üvegesítő, kozmetikus nő, aki a kvare- és diatermiában, illetve kezelésben jártas, háztartási alkalmazott, loipari gépmunkás, kötsző, szabász, elektrotechnikus, fényképész, általános műszerész, textilnyomó.

Budapesten állást nyerhet:

Kalapos, fagegmunkáló, aki gépeken dolgozik, kőműves.

Vidéken állást nyerhet:

Bádogos és szerelő, órász, képfestő, zongorista, szabó.

Minden munkaalkalmat jelentse a DEGOB Információs Osztálynál:

Bethlen-tér 2, I. 36.

Telefon: 224-860 és 221-888.

Amerikai zsidó költők

A Pesti Izr. Hírközlés kultúrális ügyosztálya vasárnap délután a Fürst Sándor-utcai kultúrteremben tartotta meg második irodalmi meetingjét. Dr. Komlós Ottó székesfehérvári főrabbi „Amerikai zsidó költők” címmel tartott előadást. Ertekezésében megrajzolta az amerikai zsidó irodalom társadalmi hátterét, rámutatott azokra a kapcsolatokra, amelyek még mindig Európához és különösképpen a lengyel zsidó élményekhez fűzik ezt a költészetet, de kidomborította azokat az új érzéseket is, amelyek a speciális amerikai élményeknek a termé-

kei. Tudományosan hiteles képet festett Baruch Katzenelson költészetéről, idézte Morris Rosenfeldet is egy-egy találó vonással jellemzte azokat a költőket, akiket az amerikai zsidóság szívébe zárt, de akiket az európai, elsősorban a magyar zsidóság alig ismert, vagy ha tudott róluk, ez a tudás hiányos volt. A gondos kutatásra és tudós felkészültségre valló értekezést a megjelenek nagy figyelemmel hallgatták végig. *Palotai Erzsébet és Róbert Mária* nagy művészettel és a költők gondolatának és érzésének az átélésével adtak elő verseket az amerikai zsidó költők műveiből.

Szovjet-zsidó híradó

A szovjet-zsidó sajtó még most is sűrűn közöl megemlékezést a néhány hónappal ezelőtt tragikus hirtelenséggel elhunyt világghirű művészből, *Michoelról*.

Ezek az írárok egy színes és langolón szenvedélyes temperamentumú egyéniség arcát mutatják, aki nemcsak mint a zsidó színjátszás uttörője, de mint ember is nagy volt.

E rovatban már írtunk arról, hogy 1942 nyarán a szovjet zsidóság képviselőtében Amerikában járt antisziszta propaganda-körúton.

Michoels a küldetéséről a szovjet-zsidó sajtó az alábbi kis történetet eleveníti fel:

Közel tízezer főnyi tömeg szorongott a hatalmas méretű csarnokban, hogy meghallgassa a szovjet-zsidóság képviselőjét, *Michoels* megrázó szónoki hatással esztelte a náciizmus rémtetteit, amelyekkel Európa zsidóságát molsó szál ki akarják húzni. A hatás valóban drámai volt. Utána sajtófogadást rendeztek. Az egyik jobboldali beállítottságú ismert zsidó napilap munkatársa nem roindon célzatosság nélkül a következő kérdéste:

— Igaz-e, hogy a Szovjetunióban is van antiszemitizmus?

Michoels így felelt:

— Az, hogy a mult örökségeként antiszemizmák akadnak, meg lehet — nem tudom. De azt tudom és ti tudjátok a legjobban — folytatta *Michoels* — hogy az antiszemitizmus is áru, amellyel keresni, sőt nagyon jól keresni lehet. Am amig nálunk Amerikában bassines, nálunk a Szovjetunióban csak súlyos börtönbüntetés jár érte.

*

A napokban jelent meg a birodalmi írók, tudósok, művészek almanachjának ezévi harmadik száma „Birobidzan” címmel. A tudományos jellegű írárok sorában mezőgazdasági cikkekket is olvashatunk, amelyek a távolkeleti zsidó földművelés uttörő értékű módszereit és eredményeit ismerleik. A birodalmi zsidó parasztok tíz százalékkal haladtak túl az előző évi munkateljesítményt.

(v. b.)

Mátrafüreden

az orth. kóser Schwarz-penáló PESZACHRA nyíltva. Telefon: 6.

KARCSUSÁG TITKA:

EHRENTHALNE fűzőszalonja

Budapest, Dohány-u. 39. Telefon 424-281. Mellártós kombinék fürdőruhák hozott anyagból is.

Székely Emil ékszerész 26 Rákóczi-ut

Brillmest, ékszer, arany, ezüst, órák, vez, csere és elad.

Ballonkabátok szakszerű tisztítása és impregnálása

BALOG GYÖRGY kelmefestő, vegytisztító Andrássy-ut 33.

Nagymező-utcai oldalon. Telefon: 221-129.

Művészi siremlékek

fekete svéd gránitból, egyes és kettős sírra, nagy választékban BOROS JÓZSEF, DOB-U. 2

A világ zsidó sport-egyesületei szövetségének kongresszusa

Március 21. és 24. között tartotta Baselben a Maccabi World Union, a világ zsidó sportegyesületeinek szövetsége európai csoportja kongresszusát, amelyen a Vívó és Atlétikai Clubot Dückstein Zoltán tanár és Goldmann Ferenc képviselték. A VAC két elnökségi tagja a napokban érkezett vissza Svájból, és élményeikről, benyomásaikról a következőkben számolnak be.

— A kongresszust azért hívták egybe, hogy egészséges irányelvek szerint történnék a zsidó sport vezetése — mondotta Dückstein Zoltán. — Eddig a Világműt végrehajbízottság irányította, melynek nyolc tagja palesztinai volt, öt pedig angolai. Most ezt a szerepet egy tanács veszi át, melynek öt tagja lesz, akik közül valószínűleg magyar kiküldött is helyet foglal. A kongresszus első feladata volt az 1949-ben tartandó zsidó európa-bajnokság feltételeinek meghatározása, majd magyar javaslatra elhatározták, hogy ezt a zsidó európa-bajnokságot két évenként Tel-Avivban tartják meg. A kongresszuson tízezer ország negyvenkét delegátussal vett részt. Képviselték magukat mind a négy zóna — orosz, amerikai, angol, francia — D. P. laboráinak sportegyesületei is. Az amerikai zóna D. P. laboráinak 240 futballcsapata van, 13.000 igazolt játékosal. A futballcsapatok csak egymás közt bonyolítanak le mérkőzéseket, német futballcsapattal nem játszanak. Hetilapolt is adnak ki Jidische Sport Cajtung címmel. Az északi népek zsidó sportolójáról is igen érdekes megfigyelést tettük. Finnországban mintegy kétezer zsidó van, akik közül ezerhatszáz tagja a zsidó sportegyesületnek. Svédországban négy zsidó egyesület működik. Angliában Gildes Game vezetésével hatalmas erővel fejlődik a zsidó sport. Tervezték, hogy a londoni olimpia után Maccabi sportvilágtoronyt tartanak ugyan-csak Londonban.

— Svájcban igen kezdetleges formák között bonyolódik a zsidó sportélet — veszi át a szót Goldmann Ferenc Dückstein Zoltánól. Itt nagy örömmel fogadják gyakorlati útmutatásainkat. A VAC mint a legregibb zsidó sportegyesületek egyike meghívást kapott Angliába, Franciaországba, Svédországba és Svájcba, sőt meghívást kapott az orosz zónába lévő berlini Maccabeától is. Egyébként a kongresszuson nagy feltűnést keltett Dückstein Zoltán nagy nyelvtudása, aki, ha kellett, francia, angol, olasz és német nyelven beszélt a delegátusokkal. Meg kell mondanom, hogy a kongresszuson való részvételünkkel a Nemzeti Sportbizottság megérdemelt támogatásának köszönhetjük, mely

mindent megtett, hogy kiutazásunkat elősegítse. A kongresszuson való megjelenésünkkel élénk cáfolatát adtuk a „vasfüggöny”-ről elterjesztett meséknek. Hiszünk, hogy minden ténykedésünkkel újabb megbeszélést szerezünk a fiatal magyar demokráciának. Kint szerzett tapasztalatainkról egyébként április 21-én a Vác Erzsébet-körúti klubhelyiségében tartandó előadásom számolnak be.

(KECSKEMÉTI)

A Szulamit egykor és most

Ábrahám Goldfaden világhírű operettjét, a Szulamitot, először 1900-ban adták elő az óbudai Kisfaludy Színházban. Olyan nagy sikere volt, hogy nem-sokára átvitték a Magyar Színházba, ahol többször adták elő. 1925-ben a Király Színház újította fel, s azután a Józsefvárosi és Medgyaszay Színház is előadta. 1941-ben az OMIKE színpadán mutatták be. Ma, New-Yorkban, Londonban, Varsóban, Bécsben, Moszkvában és Párisban ismét színe viszik, színházi eseménynek számít a Zeneművészeti Főiskolán bemutatásra kerülő Szulamit, amelynek szereplői között a magyar színjátszás legjobb neveit látjuk. Zerkovitz Béla egy új dall írt, amelyet Fehér Pál énekel. Címe: „Fenn a mennyben trónol az Úr”. Színházi szakemberek szerint a dal nem-sokára sláger lesz Budapesten. Szigetli Jenő drámai művészetének és mosolykeltő humorának megfelelő szerepet kapott. Külön meglepetése lesz a darabnak Neményi Lili és Lendvay Andor fellépése. Szabolcs Ernő főrendező gondos és lelkiismeretes munkája, rendezése biztosítja arra, hogy a Szulamit a közönségsiker mellett, igaz művészi produkciót is fog jelenteni.

ÉKSZEREK, ÓRÁK, EZÜSTÁRUK

vétele, eladása legelőnyösebben
KENDE SÁNDOR-nál,
BUDAPEST. VI., TERÉZ-KÖRUT 48

KÜLÖNBEJÁRATU, elegáns, utcai szoba, lehetőségek vidéki úr részére kiadó. Fürdőszoba, telefon. Kiss József-utca negyvenhárom, negyedik emelet nyolc.

UTAZIK? BŐRÖND

női- és akta-TÁSKA nagy választékban

Javítást, alakítást, hozott anyagból munkát gyorsan és olcsón készítenek. Bőröndös. Saját műhely. Népszínház-utca 21.
LÁNG Telefon: 135-033 Szombaton zárva

PEDIKÜR speciális lábápolás Díjtalan lábvizsgálat
benőtt körmök RENCES pedikűr-mester
szakszerű, fájdalommentes kezelése. Csengery-u. 84

SIRKÓ LÖWY-nél BUDÁN

II., Fő-utca 79 (Gauz-utcai vill. megállóánál) Leszállított árak!

HIREK

UJÉLET

AMAGYAR ZSIDÓSÁGLAPJA

előfizetési díja:

egy hónapra	Ft 5.—
negyedévre	" 15.—
félévre	" 30.—
egészévre	" 60.—
egy példány	" 1.40

— A Pesti Izr. Hitközség Szabadegyetemén április 15-én csütörtökön délután fél 7 órakor Gellért Endre tart előadást „Új társadalmi forma Erecben” címmel. Megnyitót mond a VIII. kerületi körzel elnöke: dr. Vass Lipót.

— A Biblia a századok zenéjében. Érdekes hangverseny lesz április 18-án, vasárnap délelőtt 1/12 órai kezdettel Budapest I. hullámhosszán. A Rádió műsorában iktatta a Pesti Izr. Hitközség kulturális ügyosztálya és a Goldmark Károly zeneiskola azonos címmel megtartott korábbi hangversenyének programját. A hangversenyt dr. László Zsigmond előadása vezeti be, közreműködnek Gödri Kató, Markó Eta, Mehler Hella, Feleki Rezső, Nemes Zoltán és a Rádiózenekar tagjaiból alakult kamarazenekar, vezényel Sándor Frigyes. A műsoron Carissimi, Leonardo Leo, Purcell és Händel bibliai tárgyú művei szerepelnek.

— Keren Kajemeth est a Haced Hacioni rendezésében április 15-én csütörtökön este 7 órakor az Általános Cionista Blokk nagytermében (Arany János-u. 24.). Bemutatásra kerül: „A blokk mögött” (színes hangosfilm). Bevezető előadást tart: Gács Teri.

— A Szocialista Cionisták (Ichud-Mapáj) Pártja 1948 április 19-i összejövetelén Benoschofsky Imre dr. budai főrabbi ad elő Ezra és a farizeizmus címmel. Közreműködik Faragó Marcell esztétikusművész. (Fürst S. utca 21.b., délután 6 óra).

— A Zsidó Egyetemi Hallgatók Szervezetének működése. A felszabadulás óta — ez a címe annak az izlésesen kiállított, képekkel illusztrált füzetnek, amely beszámoló részletesen a ZSEHSZ működéséről, tagjainak tanulmányi helyzetéről, a külföldi kapcsolatairól, amelyekkel a különböző országokban élő zsidó diákszervezetekkel létesítettek és a gazdasági helyzetükről és megváró szavakkal kérnek segítséget. „A mi ellarlóink és szüleink a zsidó társadalom. Ugy fordulunk hozzájuk, mint gyermek az apához. Segítségüket rajtunk!” — fejeződik be a zsidó társadalomhoz intézett felhívásuk.

— Öreg sabbat Budán. Sabbat hachodes-kor, április 10-én dr. Neumann József óbudai főrabbi tartott előadást a budai öreg sabbat-on. A kitűnő előadó a szidrából kiindulva a legaktuálisabb zsidó problémákra világított rá. Az előadást a hitközség közgyűlései termeté zsúfoltság megőltő közönség nevében dr. Benoschofsky Imre főrabbi méltatta és köszöntö meg, majd a Sirota Sándor zeneigazgató által mély hatást keltően előadott szombati zsoltárok után Nagy László József szertartásügyi előjáró köszöntötte meleg barátságáról tanúságot lévő szavakkal Spitz Nándort, az óbudai hitközség elnökét és a vezetése alatt megjelent óbudai kitűnőségeket. — A legközelebbi budai öreg sabbat-ot április 17-én délután 7 órakor rendezik a III. Kunfi Zsigmond-utca 49. sz. alatti közgyűlési teremben. A jelképes szerlelendésséggel kapcsolatos ünnepeken tartja meg dr. Benoschofsky Imre főrabbi hagyományos sabbat hagadola írás-magyarázatát. Vendégeket szívesen lát a budai hitközség előjárósága.

A BERGEN-BELSENI német gyűjtőtáborban elhunyt zsidó mártírok emlékművét a Hősök Emléktéplomában (Dohány-u. és Wesselenyi-u. sarkán)

1948 április 18-án d. 11 órakor

fogják gyászünnepély keretében felavatni. Jelenjünk g mennél számosságban, az Emlékmű Bizottság.

— Kettős esküvő a Szenes Aniko Leányotthonban. Vasárnap, április 18-án délután 1/2 órakor a Szenes Aniko Leányotthon két növendéke kút, házasságot a Leányotthon II. Kelti Károly-u. 22. sz. székházban. Klein Honkát Ungerleider László, Jampel Évát pedig Gross Viktor vezeti az oltár elé. A szertartást dr. Benoschofsky Imre főrabbi és Sirota Sándor főkanonok végzik.

Perfekt, orthodox szakácsnőt

keresünk Szeretelmünkben. Orth. Chevre Kadisa, Dob-u. 12.

— **Halálozás.** Március 31-én temette el a deportálásból megmaradt dunapataji hitközség **Freund Lajos**, a hitközségnek sok éven át volt elnöke és utóbb alelnöke. A gyászszertartáson, amelyen jelen volt Dunapataj lakosságának színe java, dr. **Scheiber Sándor**, az Országos Rabbiképző Intézet professzora, megrázó beszédben esetele a dunapataji zsidóság tragédiáját és méltatta az elhunyt érdemeit. A sírnál **Füredi Mihály**, községi bíró, mondott utolsó istenhozzát.

— **Házasság.** **Szeradsky Jenőné** (Gottlieb Anna) és **Ilyovics Miklós** folyó hó 18-án délután fél 3 órakor a Rumbach-utcai templomban házasságot kötnek. (M. k. é. h.)

— **A Házkárház Egyesület** közgyűlése tiszteletbeli alelnökké **Beermann Adolfot**, elnökére **Lévai Elek**et, bizottsági taggá **Fried Vilmos**ot, Herselkavits Aladárt, **Frank Miklós**ot és **Frankel Salamon**ot választotta meg.

— **A Haoved Haeloni VII.** kerületi csoportja április 18-án, vasárnap este 7 órai kezdettel a Hitközség dísztermében (Sip-utca 12). „Szívem ott Keleten” címmel kultureszt rendez. A megnyitóbeszédet dr. **Singer Ödön** szónoki főrabbi tartja. A műsoron a legkiválóbb zsidó művészek szerepelnek. Az összekötő szöveget **Gervai Sándor** mondja.

— **Adomány.** A kőbányai János-könyvny. dolmányt ötven forintot keltetnek lapunk utján a Molnár Házkárház. Az összeget rendeltetési helyére juttatjuk.

DOLGOZÓ férfinek szoba kiadó, ágyanemű nélkül. Nagyatádi Szál-án, 20. III. 19.

Bori

hétfőn hét órakor Tegye a Hauernál, levele elkészve érkezett. Ismeretlenül a régi.

A VAC HIREI

A Magyar Václav-szervezéséről hazatérő Dávid és Zoltán és Gábor, a Ferenc Lipos-Liposkóról április 21-én, szerdán este 7 órakor ezüstműt be a VII. Erzsébet körút 26. I. emeletén lévő emeleti helyiségekben. VAC híreket és érdeklődőket szívesen látunk.

A májra 1-1 felvételre a VAC teljes számban akar résztvenni, ezért már most kérjük szakosítványokat, hogy közöljünk fel a májra 1-1 ünnepségekre.

Dr. Szabo László rabbi a VAC női és kulturális bizottságának elnöke április 7-én, szerdán szépségűn hangulatos éjszakai érdekes előadást tartott, melyben a VAC fontos szerepét mutatta a zsidó ifjúság nevelésében. Utána Sándor Ágnes, Ernő Tamás és Szabolcs Lajos verset szavalt nagy hatással.

Schulz Jenő cég
drás-ékszerész (órajavítás)

VII., Wesselenyi u. 8., a régi házban

Gergely Miklós

aranyműves és ékszerész
NÉTEL! Tel.: 422-345. ELADÁS!

Akik jelígés hirdetésekre

közül válaszaikat személyesen hozzák be a kiadói hivatalba, leveleiket a hivatal ajtaján felszerelt levélszekrénybe is bedobhatják.

ZSIDÓ URİKÖRÖK legmegbízhatóbb házasságközvetítője
GOLDNÉ
VII., Alsóerdősor 8. sz. 2.
Telefon: 221-349.

29 éves, csinosnak mondott, magas urilány férjhez menne

35-45-ig. Berendezett lakásom van. Leveleket Pálkás Fügyes, Géza u. 3. félem. 2.

NAGYON elfoglalt, nem budapesti, 36 éves, kétdiplomás, műszaki kereskedő és iparos, érzelmi és gazdasági tekintetben is megfelelő élettársat keres. „Fényképmellékletes válasz kérék” jelígre a kiadóba.

FÉRJHEZ adnám 37 éves, női iparral rendelkező, csinos, rendes, jó gazdaságon hugomat, lényos existenciája, intelligens úrhoz, 50-ig, vidékre is. „Disztingvált” jelígre a kiadóba.

Férjhez adnám hugomat,

saját üzlettel, táblatálcához értő férjhez, 46-55-ig. „Táblatálcához” jelígre a kiadóba.

35 ÉVES, önálló kereskedő, elfoglalt, szívesen elutazok keresek csinos, magas hölgy ismeretséget, házasság céljából

„Korrek” jelígre a kiadóba.

26 éves csinos, szőke lány férjhezmenne. Keresi azt a komoly férfit, akinek nem minden a hozomány. „Magas férfi” jelígre a kiadóba.

A HAPOEL M. S. E. hirei

HAPOEL—Tüzoltók 1:1 (1:0). Vasárnap a Hévíz-utcai pályán folyt le a helyi mérkőzés. Számszáma közönség előtt. A HAPOEL csapata az első félidő 25. percéig 9 emberrel, majd a mérkőzés végén 10 emberrel játszott és ennek ellenére meglepően szép játékokat produkált a Tüzoltók ellen, lek a táblára ellen állnak.

HAPOEL—Elektromos 3:1 röplabda. NB I. fordulójának kétszeregyes győzelmét aratott a bajnokságra törő Elektromos csapata ellen.

HAPOEL nők—TFSE nők 3:0 röplabda. I. oszt. női csapataink szép játékokat, fátyatosan győztek.

Ökölvívók I. hó 13-án, Rákosszentmihályi vendégszerkezték.

Turista szakszervezetek I. hó 18-án, vasárnap tartanak rendezést a budai hegyekben. Tartavetők: Wessz Boriska. Találkozó: vasárnap délelőtt 10-12 óra Max-ter. Bana-szöglet.

A miskolci HAPOEL férfi asztaliteniszcsapat részvevőit a Sportcsarnokban vasárnap megrendezett magyar asztalitenisz bajnokságok I. a. osztályában és ott szép helyezetést értek el.

DAVIDOVICSNÉ

házasságközvetítő irodája
Erzsébet körút 35., III. 12. dől-
nán 4-től, komoly, előkelő
megbízások.

Amerikából

látogatónak érkező hölgyek közül megismerkedne házasság céljából, 41 éves uriember, „Intellektuális szakma” jelígre a kiadóba.

36 ÉVES, csinos, középtermetű, varrni tudó musz. özvegy, 3 szobás, berendezett főbérleti lakással, 10.000 forint hozománnyal, férjhez menne, lehetőleg nőfelfőrulha szabóhoz. Egy kislányom van. „Tavaszi 4684” jelígre a kiadóba.

KIVÁLÓ egyéniségű, középhorú, csinos, intelligens, szolid, házias, egyedülmaradt musz. özvegy menyemmel, fogorvosi rendelővel, háromszobás, elegáns lakással, hozományával férjhez adnám, csakis jömegelemesű, finanszírozott, minden információt kibíró, pozitívumú, 50-52 éves zsidó uriemberhez. „Ideális feleség 4672” jelígre a kiadóba.

Fivérem 39 éves, vidéki kereskedő, elvanne korban hozzáilló, hozománnyal rendelkező hölgyet. „Vidéken is szép az élet” jelígre. Lendvaihoz, Teréz-körút 22.

Társasági legdiszkréttebb házasságközvetítő, **Doktorné**
Király u. 67. I. 3. Telefon: 421-930

Temperamentumos, kultúralt özvegyasszony, főbérleti lakással, 60-as uriemberrel megismerkedne, házasság céljából. „Gentleman” jelígre a kiadóba.

Főtisztviselő

feleségül venne csinos, intelligens, jócsatúdtól való, vallásos érzelmű leányt, akinek butora és kelengyője van. „24-28 éves” jelígre a kiadóba.

BENŐSÜLNE 42 éves, magas, jömegelemesű, minden információt kibíró iparos, volt önálló kereskedő, üzletbe vagy üzembe, csakis teljes című levelet 42 éves korig. „Kéz a kézben” jelígre a kiadóba.

Önálló keresettel bíró musz. özvegy főbérleti lakással, férjhezmenne

kereskedőhöz, esetleg jobb iparoshoz. Lehet vidék is, 45-55-ig. „Nyugodt otthonra vágyom 4666” jelígre a kiadóba.

A zsinagóga naptára

Április 15, esütörtök: Niszán 6, péntek: 7, szombat: 8; Sáb-bosz Haggódaul, vasárnap: 9, hétfő: 10, kedd: 11, szerda: 12 esütörtök: 13.

Szombaton, április 17-én heti szidra: Micauro, háflóra: Mica lecht III, 4-24.

Imaidók:

Ima- házak	Pén- tek		Szombat		Hétköz- nap	
	este	reggel	d. n.	d. n.	este	reggel
Dohány	7:15	7:15	10:48	8:25	7:15	7:15
Rumbach	7:15	7:15	10:48	8:25	7:15	7:15
Bethlen	7:15	7:15	10:48	8:25	7:15	7:15
Csáky	7:15	7:15	10:48	8:25	7:15	7:15
Dózsa	7:15	7:15	10:48	8:25	7:15	7:15
Nagyfuv.	7:15	8:—	—	8:25	7:15	7:15
Páva	7:15	9:—	8:48	8:25	7:15	7:15
Zugló	7:15	7:15	10:48	8:25	7:15	7:15
Füüvárh.	7:15	7:15	10:48	8:25	7:15	7:15
Leányárv.	7:15	7:15	10:48	8:25	7:15	7:15

Péntek esti gyertyagyújtás:
7 óra 20 perckor.

— **Budai istentiszteletek.** Április 16. pénteken este 7 órakor, április 17. szombaton d. e. fél 11 órakor Sáb-bat nágádtól. Irásmagyarázat d. n. 7 órakor. Hétköznap reggel 1/48 órakor (lóraolvasó-napokon 7 órakor). A II., Torockó-u. 6/b. sz. alatti imaházban szombaton reggel 1/20 órakor. — **Istentiszteletek helye.** III. Kunli Zsigmond-utca 49., XI. Bocskay-ut 37., II. Torockó-u. 6/b. (csak péntek este és szombaton), II. Fő-u. 12. sz. alatt (csak péntek este).

Obudai istentiszteletek kez-
dote a Lajos-utcai templomban: péntek este 7.15, szombaton délelőtt 9 órakor.

A Zsidó muzeum a téli hónapok alatt zárva

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztő és kiadóhivatal
VII., Sip-utca 12. — Telefon: 423-930.
Kiadóhivataladonos:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK ORSZÁGOS IRODÁJA

Felölös szerkesztő és felölös kiadó:
ROOZ REZSÓ

Beküldött kéziratokat nem őri-
zünk meg s visszaküldésükre
nem vállalkozunk

Előfizetési díjak: egy hó-
napra 5 Ft, negyedévre 15 Ft,
félévre 30 Ft, egész évre 60 Ft.

Külföldre: 1 hónapra 7 Ft.
**Postatakarékpénztári csek-
szám: 26.209.**

Nyomatott a Globus nyomdai mütá-
tétel Rt. körforgóköpén.
Budapest, VI., Aradi-utca 8.

Fel. nyomdavezető: Margittay Antal ig.